

Večja proizvodnja, prodaja in tudi nabava

Komercialisti in poslovna politika 1970. Povečanje obsega prodaje za domače tržišče

Sredi novembra so se zbrali komercialisti, da bi se skupaj s tovariši iz poslovnih enot dogovorili o predlogu poslovne politike za 1970. leto, to je tistega dela, ki zadeva politiko nabave in politiko prodaje.

Ker prihajamo v čas, ko bo treba vsako leto določiti nabavna in prodajna stališča do trga, je dogovor še kako potreben. Zlasti je to važno, ker bo proizvodnja po

napovedih narasla kar za polovico. Rekonstrukcija je skoraj končana. Skoraj gotovo je že, da bodo do konca leta dobavljeni vsi stroji za potrebe Tovarne pohištva.

Tako povečanje po pomeni več nabave in več prodaje. Tovarna pohištva v Martinjaku, zlasti pa Tovarna pohištva v Cerknici si prizadevata, da bi ob večji kapaciteti dosegli tudi največjo ude-

ležbo z lastnim programom. To pa zahteva povsem drugo obdelavo tržišč, domačega, zlasti pa tujega trga. Isto blago bo treba nuditi tudi na tujem. To pa ne bo lahko. Potrebno bo precej naporov, da bomo razširili svoje izdelke na evropsko tržišče na zahod in če bo treba, tudi na vzhod. Ob taki preusmeritvi bo treba spet povečati izvoz v evropske države, saj smo se v zadnjem času vse preveč vezali zgolj na ameriško tržišče in še tam na ozko izbiro kupcev. Pa ne samo na zunanem, predvsem na domačem tržišču bo treba razširiti prodajni prostor. Že nekaj let nazaj prodamo približno polovico vsega blaga v Sloveniji. Na tržiščih v Srbiji z Beogradom in v Hrvatski z Zagrebom pa prodamo komaj petino našega blaga. Če je bila v preteklem obdobju glavna ovira kupna moč na tem področju, potem danes to ne velja več. Kje je potem vzrok za tako stanje? Morda prodajna politika? Morda?

Za predvideni obseg prodaje pohištva je treba najti nove možnosti v prodaji na tujem in doma. O vsem tem so razpravljali in verjamite ali ne, da so take možnosti našli.

Izkušnje v dosednji prodaji nas uče, da je treba v prihodnje zagotoviti neprekinjeno možnost za zalaganje tržišča z izdelki iz programa, saj je bila dosedanja pogosta odsotnost s tržišča v veliko škodo. Na zalogi ne sme nikoli zmanjkati blaga, zato so zgrajena skladišča in če bo potreba, bomo gradili še nova.

Posebno pozorni moramo biti v stikih s trgom. Do sedaj smo polovico prodaje doma obdelovali z enim samim potnikom. Novo polovico in še več kot polovico moramo poslej obdelovati z več potniki. Tudi za tuji trg so le bežni obiski premalo. Tudi tam bo treba biti nenehno prisoten, da bi ustvarili čim več neposrednih stikov.

Kako pravilna je bila dosedanja politika, nam potrjuje dejstvo, da ob tako povečanem obsegu proizvodnje ni bojazni za plama izdelov. S tem pa je potrebna tudi projekcija rekonstrukcije, ki je za nami.

V prodajni program prihodnjega leta lahko štejem nadaljevanje prodaje glasbenih omaric in masivnega stilnega pohištva za ZDA, na domače in evropsko tržišče pa bomo plasirali dnevne sobe in jedilnice, stole in od koperantov izdelane vitrine. Iz-

Ob Dnevu republike

Letos praznujemo 26. leto nove jugoslovanske države. Sredi vojne vihre je bilo leta 1943 v osvobojenem bosanskem mestecu Jajcu II. zasedanje AVNOJ. Sredi tiranizirane Evrope se je rojevala nova država, ki je pogumno zastavila svoj program osvoboditve in novega družabnega razvoja.

SFRJ je v svojem družbenem in gospodarskem razvoju napravila izredno velik korak. Agrarna dežela se je industrializirala, delovni ljudje in narodi Jugoslavije so dokončno našli svoj svobodni prostor za delo in življenje.

Tudi delovni ljudje naše občine in našega kolektiva so dosegli lepe uspehe. Kljub ostrim pogojem gospodarjenja so se naše delovne organizacije dobro uveljavile. BREST je v tem času skoraj dokončal veliko rekonstrukcijo proizvodnih kapacitet. To daje poročstvo za prihodnje, še večji prodor Brestovih proizvodov na tuje in domače tržišče. Zavedati se moramo, da bomo svoj sloves kvalitetnega pohištva obdržali le z novimi prizadevanji. Naš kruh bo boljši le ob vedno večji strokovnosti in znanju.

Šestindvajseti Dan republike praznujemo Jugoslavlani v delavnem in optimističnem razpoloženju in se zavedamo velikih nalog, ki jih bo treba v prihodnosti še reševati.

Razstava Lojzeta Perka ob šestdesetletnici

BREST in Kovinoplastika sta prevzela pokroviteljstvo nad retrospektivno razstavo likovnih del Lojzeta Perka. Razstava je bila odprta 22. novembra v umetnostnem paviljonu v Slovenj Gradcu. Otvoritvi je prisostvovalo okrog petsto ljudi. Pri slovesnosti so sodelovali Koroški oktet, moški zbor »Svobode« iz Loške doline in gledališki igralec Ciril Debevec. Razstavo je v imenu pokroviteljev odprl pomočnik glavnega direktorja Bresta Dušan Trotošek.

Razstava je zelo obsežna, saj obsega okrog 120 oljnih del in grafik. Nepozaben je pogled na veličino Perkovih slik, tako domačih in v tako velikem številu.

Ob tej priložnosti razstavlja v Slovenj Gradcu tudi Brest. V spodnjih prostorih umetnostnega paviljona je na 560 kvadratnih metrih razstavljen celotni program prihodnjega leta. Izdelki so nameščeni na pesek, kar jim daje še poseben poudarek in je nekaj povsem novega. Zanimanje za razstavo je zelo veliko, saj je to prvi primer tako obsežne razstave pohištva v Slovenj Gradcu. Razstava bo odprta do 8. decembra 1969.

boljšali bomo izdelke sob DANI-ELA STEREO in FLORIDA VARIANT. Posebej je treba omeniti, da bo imela Florida novo kvaliteto ležišče. Tudi nove dnevne sobe ALEKSANDRA in CLAUDIA z vgrajeno akustiko ali brez nje bodo glavni nosilci programa.

Tudi v prihodnjem letu bo treba vložiti čim več sredstev v propagando in reklamo. Na sejmi in razstavah bo treba sodelovati s čim več izdelki.

Kot v preteklem obdobju, bomo tudi v 1970. letu izvažali izdelke prek Exportdrva, Slovenijalesa, Lesnine in drugih, ki bodo nudili sprejemljive pogoje. Povečali bomo lastni izvoz. Na domačem trgu bomo sklenili pogodbe z dosedanjimi kupci grosisti. Del blaga bomo prodali sami v svoji lastni trgovini.

Ker bo proizvodnja večja, bo potrebnih tudi več surovin, reprodukcijskih in drugih materialov. Zadostne in pravočasne dobave, dobri nabavni pogoji in čim nižje cene bodo prav gotovo pripomogli k uspešni proizvodnji.

O tem pa drugič, saj je o tem danes še preuranjeno govoriti.

D. Trotošek

REFERENDUM

o samoprispevku za rekonstrukcijo vodovoda

Cerknica - Rakek USPEL

Na nedeljskem referendumu se je 65,2% volilcev odločilo za uvedbo samoprispevka. Najboljši uspeh je dosegla volilna enota Brezje z 92,7%, Dolenje Jezero pa le 48,6%. Na volišča je prišlo 84% volilcev.

Kljub sorazmerno kratkem času, ki ga je imela komisija za pripravo organizacijske in finančne konstrukcije prenovitve vodovodnega omrežja, ji je uspelo pripraviti sprejemljiv predlog rešitve.

Priprave so bile vsebinsko dobre in so zajele širok krog občanov.

Z izglasovanjem samoprispevka so občani dokazali svojo zrelost, zavest in hotenje po napredku. Čeprav bodo prispevki vseh kategorij prebivastva precej visoki, se je od udeleženi volilcev izjasnilo za uvedbo samoprispevka kar 78% volilcev.

Z lastno udeležbo 4 milijonov N din bomo dobili še dolgoročni kredit KBH Ljubljana v višini 3 milijonov N din.

Ob Dnevu republike
29. novembu

čestitamo vsem članom kolektiva,
poslovnim sodelavcem in občanom!

Uredništvo

VSE POGOSTEJŠE POMANJKANJE REPRO MATERIALA

V zadnjem času opazamo, da posamezne surovine in repro materiali vedno pogostejše niso dobavljeni v določenem času. To ima za posledico zastoje v proizvodnji, odvečne stroške in negotovanje delavcev. Prišli smo že tako daleč, da smo morali zaradi pomanjkanja iverastih plošč prestaviti prosto soboto, kar nam je porušilo plan pri investicijskih in vzdrževalnih delih. Če hočem biti objektivni, moram reči, da se je stanje po reorganizaciji nabavne službe pred dobrima dvema letoma, kar se nabave materialov tiče, precej popravilo. Trdil bi, da resnejšega problema, ki bi ogrožal proizvodnjo, skoraj ni bilo. Proizvodni program smo ustalili, ga oblikovali za daljši čas, utrdili normative materialov, kolikor toliko standardizirali materiale in podobno.

Na osnovi tako razrešenih vprašanj je nabavna služba lahko mnogo bolj zanesljivo obdelala nabavne poti in kanale. Pogosto je sklepala letne pogodbe ali pa letne dogovore, na osnovi katerih so pozneje s konkretnimi odpadki izžrpavali te pogodbe in dogovore.

V zadnjem času menda ni več tako. Nabavna služba sedanje stanje sicer opravičuje z izredno težkimi tržnimi pogoji, saj praktično primanjkuje vsega blaga, podobno kot je bilo pred reformo. Ne morem trditi, da ni objektivnih težav. Ko pa analiziraš posamezne primere, ko dobave niso pravočasne, prideš do spoznanja, da nismo napravili tistega, kar bi lahko, oziroma kar bi zaradi pravočasne oskrbe tovarni morali.

Naj začnem pri formiranju proizvodnega programa, ker se problem začne prav ob tem. Naše metode dela so take. Projektant napravi nekaj osnovnih skic po svoji zamisli. Da bi projekt temeljito proučil in analiziral, nima časa ali še verjetneje, nima potrpljenja. Na osnovi tako neprebranih načrtov, bolje rečeno skic, se

prične izdelava vzroca. Običajno smo s časom za izdelavo vzorec tako na tesnem, da lovimo vsako minuto, če hočemo, da bo vzorec še svež dospel na razstavi prostor. Potrošniki si razstavo ogledujejo ter jo različno ocenjujejo. Prodajalci-komercialisti, ki spremljajo ocene potrošnikov, napravijo na osnovi tega svoj povzetek in ga poskušajo uveljaviti v proizvodnem programu. Vsaj doslej navadno nismo našli toliko časa, da bi posamezne izdelke temeljito strokovno analizirali, kar bi moralo po mojem mnenju odgovoriti:

- ali izdelek ustreza estetske-mu okusu potrošnikov,
- ali so upoštevana načela standardizacije in tipizacije,
- ali smo opremljeni z ustrezno tehnološko opremo za redno proizvodnjo,
- ali so uporabljeni materiali najbolj primerni glede na kvaliteto, funkcionalnost, ekonomičnost, trpežnost itd.,
- ali so določeni kriteriji za kvaliteto, tolerance, normativ materiala in ostala potrebna tehnološka dokumentacija.

Se bi lahko našteval, vendar se mi zdi, da bi morali vsaj najvažnejša vprašanja rešiti, predvsem pri tako važnih elementih, vedno pa ne bi smeli dopustiti, da nas stiska čas. Programirati moramo torej na daljši čas. Če sedaj bi morali imeti razčiščeno vprašanje o novem programu za leto 1971, tako da bi leto 1970 uporabili za študije, ki sem jih omenil. Če bi stvari pripravili tako, ne bi bilo nenehnih težav ob programiranju proizvodnje. Tako pa prihajamo v izredno težke situacije, ko vsem primanjkuje časa. Priprava dela je vedno v zaostanku za dokumentacijo. To pa je pogoj za sestavo normativov materiala in vse kasnejše planiranje. In ne samo to. Stopnjo kvalitete navadno določimo v proizvodnji na osnovi splošnih vizualnih kriterijev. To pa ima pogosto za posledico, da

Pogled na gradbišče bodoče trgovine pohištva v Cerklji

se normativi prebijajo in materiala zmanjkuje. Zato so posegi nujni, sicer je ogroženo normalno delo. Nabavna služba se mora za tekatki k intervencijski nabavi za vsako ceno s precej dražjimi ostalimi nabavnimi elementi.

Za posledice navadno vso odgovornost valimo na proizvodne poslovne enote, ker niso pravočasno dale naročila. Mimogrede povedano, nabavni roki niso nikdar dovolj dolgi. Ekonomске posledice trpi poslovna enota. Če bi se nekdo pogledal in analiziral stopnjo odgovornosti, bi verjetno prišel do drugačnih spoznanj. Prav gotovo pa do takih:

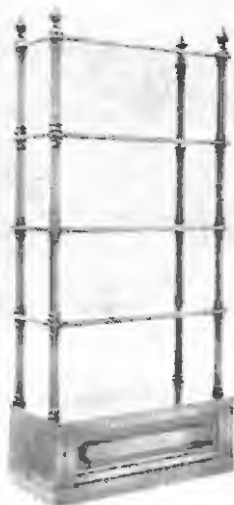
- Naša organizacija je pomanjkljiva.
- Območja dela in meje odgovornosti so pomešane.
- Uradništvo ima kljub svoji pomanjkljivi strokovnosti izredno moč.
- Namesto da bi delali programsko, raje delamo kampanjsko.

— Občutno je pomanjkanje skupinskega dela. Posameznik mora obvladati vse, kar je nesprejemljivo in neložljivo v dobi specializacije.

Če bomo hoteli napraviti red v nabavi, se moramo lotiti dela pri glavi, ne pa pri repu, kot je bilo doslej. Zelo radi drug drugemu očitamo slabosti, nihče pa jih ne analizira, še manj pa ukrepa. Zelo radi obehamo na veliki zvon, da sta kar dva avtomobila stalno na poti samo zaradi nabave. Bolj poredko pa se kdo vpraša, koliko osebnih avtomobilov je tistega dne v Ljubljani, pa vsak navadno vozi samo enega ali dva brestovca. Tega denarja pa ni škoda. Velika škoda pa je, če mora nabavni po material za proizvodnjo.

Toliko za razmišljanje. Zelen bi, če bi se o tem v Obzorniku še kdo oglašil, ker računam, da bi s tem samo pripomogli k razreševanju problemov, ki nas tarejo in ovirajo pri normalnem delu.

T. Kebe

Nova trgovina pohištva

Ne mislite, da bo nova trgovina odprta že jutri ali za novo leto. Sredi prihodnjega leta pa bo menda res. Vse dotlej bo trgovina s pohištvo na drobno tekla kot doslej, to se pravi izza pisalne mize v prodajni službi. Upajmo pa, da bolj organizirano in z več priprave za pravo trgovino s pohištvo.

Ograja okrog gradbišča, ropot kompresorjev, hrup betonskega mešalca pred Tovarno pohištva kažejo, da raste tam nov objekt. Malo pozno sicer začeta investicija, vendar bodo vsaj temelji narejeni na pomlad. Upajmo, da še kaj več kot samo temelji.

Gre za gradnjo modernega razstavnega in prodajnega prostora s kvadraturjo, ki bi jo zavidala marsikatera trgovina v državi.

Ze doslej vedo po vsej naši in sosednji hrvatski republikli, da je mogoče v naši tovarni kupiti pohištvo. Skoraj pol milijarde starih dinarjev bo znašala vrednost prodanih izdelkov ob tem, ko posle sklepamo v prenapolnjeni pisarni, na hodniku, v malem razstavnem prostoru. In vse to brez propagandnih nastopov, brez oglašanja.

Prepričani smo lahko, da bo tudi okolje v trgovini takšno, da bo lahko za primer, kako naj bo videti funkcionalno razstavljeno pohištvo. Tega namreč ne vidimo povsod.

Izdelki, ki bodo v začetku najbrž da samo naši, bodo v prihodnje prav gotovo obogateni z ostalim pohištvo — kuhinjskim, sobnim pa tudi z gospodinjskimi stroji.

D. Trotošek

IZPOSODJENO PRI KARAVANI

Imate stilno pohištvo?

Avtomobil se počasi umika v ozadje. Kdor je mislil, da ga mora vse-kakor kupiti kot vidni dokaz svojega osebnega premoženjskega stanja in družbenega ugleda, ga je že kupil in slovit konjiček na štirih kolesih postaja tudi v naših razmerah to, kar v resnici je: idealen pripomoček za vožnje na oddih ob koncu tedna in bolj ali manj ničast pripomoček za poslovne vožnje po mestu.

Zdaj, v novem valu napredka, ki nas je začel preplavljati, postaja glavna primerjalna »prednost« — stanovanje. Seveda ne stanovanje kot streha nad glavo. Kje je že to! Urejeno stanovanje, pojmovano kot dom, kot zatočišče pred zunanjim svetom, svetlo, toplo, udobno in lepo. Po možnosti seveda »lepše« kot je stanovanje drugih, morda pa celo »najlepše«, povrh pa še »originalno«.

Vsi, ki delajo ali prodajajo stanovanja in stanovanjsko opremo ali kakorkoli sodelujejo pri urejanju naših stanovanj, doživljajo danes pravo konjunkturo in si manejo roke. Z njimi vred pa bi si morali meti roke tudi mi vsi, kajti ko občan pride tako daleč, da mu ni več vseeno, kakšno pohištvo ima, kako ima pobarvane ali s čim ima obložene zidove in tla, pregrnjene okna in postelje, temveč si prizadeva, da bi bilo vse to čim lepše, pa čeprav na račun precejšnjih materialnih žrttev — potem je to očiten znak njegove blaginje. Če ta pojav postane množičen, potem je to znak množične blaginje, to pa je cilj nas vseh.

V VRSTI PRED TRGOVINO ZA TAPETE

Prepuštimo sociologom in psihologom, da preučijo, ali je ta na-

Knjižna polica GEM, nov izdelek TP Martinjak za ZDA

novan izraz človekove prvobitne potrebe po čimbolj udobnem domu, ali pa je morda izraz močnejše želje, da »zraste« v očeh drugih. Mar velja cinikova trditev, da človeku ne pomeni nič, če ima milijon dinarjev, a njegova okolica ne ve za to, ko sam vendar ne more tekati po pločniku in vihteti milijon v rokah, da bi ga vsi videli — zato ga pa spremeni v predmete udobja in razkošja? Človek ima pravico, da porabi svoj denar, kakor hoče. Zato si raje oglejmo, kdo vse porabi denar za opleševanje svojega doma in kaj je zdaj iskano blago. Kaj je zdaj znak našega individualnega napredka?

Zagreb lahko pri tem uporabimo kot značilen primer. V Zagrebu je pokožak takšen, da ljudje kupujejo pohištvo, preproge, lestence, dekorativne tkanine, zavese, stenske tapete, porcelan, izdelke uporabne umetnosti itd., kot da imajo samo še kak mesec življenja. Za dragocene angleške tapete, ki jih v »Eksportdruvu« dobijo občasno in v omejenih količinah, so občani na primer pripravljeni stati ure in ure v vrsti, ki je dolga nekaj deset metrov... Cena ni važna.

NAJ STANE, KAR HOČE

Zdi se, da cena sploh ni važna, kadar gre za urejanje stanovanja. »Naj stane, kar hoče, glavno je, (Nadaljevanje na 3. strani)

Kvaliteta izdelkov - pogoj za napredek

Naša poslovna politika nakazuje, da bo treba kvaliteto raven naših izdelkov boljšati iz leta v leto in doseči najboljšo kvaliteto. Vemo, da vodi taka usmeritev v napredek, da ustvarja pojem o kvaliteti BRESTOVEGA pohištva. Naše težnje so usmerjene v TOP pohištvo.

Nastopi na razstavah v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu so potrdili to usmeritev. Pohvale niso zadevale samo kreativnost izdelkov in ureitev okolja, ampak tudi kvaliteto izdelkov. Pojem kvaliteta pa ni samo zunanji videz izdelka, ampak zajema celotni izdelek od snovi, iz katere je izdelek napravljen, do papirja, ki zapira karton, v katerem transportiramo pohištvo. Kvaliteta je še več. Kvaliteta pomeni zadovoljstvo kupca, pomeni dobro ime na tržišču.

Na enem izmed zadnjih komercialnih posvetov v novembru smo analizirali kvaliteto, ki naj bi jo dosegli v zadnjem tromesečju. Analiza je pokazala, da je še vedno cela vrsta nepravilnosti, ki daje poslovanju slabo oceno. Samo 17% vseh ugovorov se nanaša na prevozne poškodbe, 83% na različne pomanjkljivosti, katerim botrujejo konstrukcijske napake, tehnološke napake, nekvadratne okovice, nekompletno okovje zaradi pozabljenosti pri embalaranju itd.

Z uvedbo obvezne garancijske listine, zlasti pa ob relativno visokih cenah pohištva, je kupec danes še kako upravičen, da ugovarja vsaki napaki. Minili so časi, ko so ljudje kupili vse, samo da je bilo. Kritičnost tržišča postaja tudi na področju pohištva najmočnejša postavka propagande, ki se zastoni širi od ušes do ušes. Dober glas gre v deveto vas, slab pa po vsem svetu.

Da bi bilo ugovorov zoper kvaliteto čim manj, je bilo sprejetih več sklepov.

— Za vse izdelke v programu za leto 1970 je treba natančno določiti zahteve o kvaliteti in jih uvesti v tehnično dokumentacijo. To je potrebno zato, da bi dosedanje izdelke dopolnili, nove pa lansirali z zagotovili visokokvalitetne ravni.

— Posebej je treba zaostri odgovornost v izvajanju konstrukcijskih rešitev, pa naj gre za lastno ali kooperantsko proizvodnjo. Zlasti kooperanti radi pozabljajo na zahteve iz dogovora.

— Delavci, ki delajo pri embalaranju izdelkov, naj bodo odgovorni za kvaliteto svojega dela, se pravi za vlaganje in zavarovanje izdelkov v kartonu in določitev ustreznega okovja. Delavec, ki embalira, je dolžan zavrniti izdelek, ki je poškodovan, četudi je kontrola že dala svoje soglasje. Zato je treba povečati smisel za odgovornost delavca na teh delovnih mestih.

— Monterje, ki po državi montirajo naše izdelke, kot so FLORIDA VARIANT in jedilnica LIVING, je treba instruirati. Te instrukcije naj bi bile po različnih krajih, kjer prodajamo te izdelke. Instruktaž od sedaj ni bilo, tiskani prospekti z navodili pa, kot se zdi, ne zadoščajo.

— Vse poškodovane kose pohištva je treba nadomestiti, servis pa opraviti v čim krajšem času.

To je samo nekaj ukrepov, ki naj v prihodnje še zaostrijo že tako visok kvaliteten kriterij BRESTOVEGA pohištva.

Kvaliteta izdelkov je pogoj za napredek.

D. Trotošek

KAM z osebnimi DOHODKI

Novembra je bilo posvetovanje strokovnih delavcev Bresta, na katerem je bil med drugim obravnavan nov sistem formiranja in delitve osebnih dohodkov. Predlog novega sistema formiranja in delitve osebnih dohodkov pomeni pravzaprav konkretizacijo sprejetih načel poslovne politike za leto 1969 in upoštevanje širših družbenih izhodišč za pravilno in predvsem usklajeno rast osebnih dohodkov v sklopu širše družbene skupnosti. Načelna izhodišča za nujnost uveljavitve novih sistemov na področju osebnih dohodkov smo že obravnavali v uvodnem članku 24. številke Brestovega obzorika.

V uvodu moram poudariti, da predlagani ukrepi v zvezi z nagrajevanje v ničemer ne kažejo na rušenje obstoječega sistema materialne decentralizacije oziroma samostojnosti poslovnih enot. Nasprotno, predlog gre v smeri iskanja in uporabe takih metod, ki bodo maksimalno angžirale strokovnost kadrov za doseganje optimalnih ekonomskih rezultatov, medtem ko se razpoložna pravica poslovnih enot s presežno vrednostjo v ničemer ne menja. Prehajamo samo iz socialne humanosti na materialno humanost, kjer mora priti do izraza strokovnost, sposobnost in prizadevnost vseh zaposlenih.

Najprej moramo ugotoviti, da je novo ustvarjena vrednost, dosežena pri realizaciji proizvodov na tržišču, sestavni del narodnega dohodka, zato se posledice delitve dohodka v podjetju odražajo na celotno gospodarstvo in družbeni razvoj. Na osnovi načel gospodarske reforme in ustave so z zakonom o delitvi dohodka v delovnih organizacijah postavljene pravne osnove za družbeno usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. S tem zakonom je omo-

gočeno, da republiške skupščine predpisujejo ustrezne ukrepe za družbeno usmerjanje delitve dohodka. Ti ukrepi naj zagotavljajo predvsem:

— izdvajanje sredstev za naravno obnovo sredstev porabljenih v proizvodnji — enostavna reprodukcija,

— izdvajanje sredstev za izenačevanje pogojev dela s pogoji doseganja dohodka — posebni dohodek,

— krepitev materialne osnove za samoupravljanje — razširjena reprodukcija,

— nagrajevanje po rezultatih dela.

To pomeni, da bomo morali pri delitvi dohodka in formiranju osebnih dohodkov upoštevati tudi družbene dogovore, ki bodo zagotavljali primerno usklajenost osebnih dohodkov v okviru širše družbene skupnosti.

Vendar je to le eden od motivov, da smo se odločili za izpopolnitev sistema nagrajevanja ali bolje rečeno kompleksnega sistema delitve dohodka.

Naj naštejemo samo nekatere razloge, ki pogojujejo dopolnitev sistema delitve dohodka v podjetju:

1. Že izhajajoč iz zagotovitve sredstev za enostavno reprodukcijo lahko ugotovimo, da amortizacija ne ustreza stopnjam, ki bi zagotavljale enostavno reprodukcijo brez dodatnih sredstev iz ustvarjenega dohodka. Isto stanje je tudi na področju obratnih sredstev za enostavno reprodukcijo. S tem, ko iz leta v leto naraščajo stroški surovin in materialov zaradi porasta cen, se morajo za zagotovitev naravnega obsega proizvodnje v naslednjem obdobju neobhodno zmanjševati sredstva dohodka za nadomestitev razlike obratnih sredstev za enostavno reprodukcijo.

Imate stilno pohištvo?

Nadaljevanje z 2. strani
ša nova »strast« za urejanje stada kupec najde blago, ki ga išče, pravi arh. Dragan Roksandić, upravnik Exportdrva, ki se trudi, da bi ustregel zahtevnim kupcem. In takšnih kupcev je vedno več, pravi arh. Roksandić, »in čeprav smo zadovoljni, da se povpraševanje povečuje, vendar nam to povzroča večje probleme, ker zdaj ne zmoremo več nabaviti dovolj blaga. Za dobro blago pri nas ni dovolj proizvajalcev...« Stvar je v tem, da pri nas še ni toliko blagovnic, kot je Exportdrvo, da bi se proizvajalec izplačale velike serije v proizvodnji. Vprašanje je tudi, če bi bilo potem še takšno povpraševanje. Kdo so pravzaprav kupci v »Exportdrvu«?

»Ljudje s srednjimi prejemki in še premožnejši!« slikovito pojasnjuje arh. Roksandić. »Inženirji, zdravniki, igralci, književniki, gospodarstveniki, nogometaši, obrtniki... To so naši najpomembnejši kupci in mi se ravnamo po njihovim željah. Se do včeraj so eden drugega posnemali, danes pa želijo drug drugega preseči in biti po možnosti originalni, razlikovati se! Okus in zahteve so večje: ljudje vedo, kaj hočejo, se ne ujamajo na izmišljotino, ne morete jim podtakniti oblike namesto vsebine, to so prefinjene stranke...«

KIČ — KAKOR MED

Glavni »šlager« je stilno pohištvo. Kupci, tisti »od srednjih prejemkov navzgor«, imajo vedno večjo kupno moč, zapuščajo »Jugomontove škafle odstran Save« in se selijo v prostrana stanovanja v starih hišah ter vedno bolj v lastne družinske hiše, in tu se obdajajo s stilnim pohištvo, ki bolj prija njihovim očem kot sodobne, brezoblične ploške in linije. Kot pravi arh. Roksandić, »v sodobnem oblikovanju ne najdemo ustreznih oblik — razen glade cene; vendar nikar ne mislite da jim lahko prodaste lažni stil, ker imajo zanesljiv čut... pa še ena zanimivost: modernizem, ki se še

dobro prodaja v Ljubljani in v Beogradu, v Zagrebu ne gre več!«

Drugi arhitekt, eden redkih, ki se v Zagrebu že skušajo ukvarjati s celovitim urejanjem stanovanj in z dajanjem nasvetov, prav tako potrjuje trditve o tem najnovejšem navalu.

»Ljudje si urejajo stanovanja kot pobesneli in ne vprašujejo za ceno. Pogosto nimajo niti toliko časa, da bi se pogovorili z menoj — pridirjajo zasopli, pozdravijo in me prosijo, naj jim uredim stanovanje po svojem okusu. Zdi se mi, da jim cena ni najvažnejša skrb. Kdo so moje stranke? Srednji sloj, nikakršni bogataši. Recimo, gospodarski vodje velikih tovarn in različni predstavniki intelektualnih poklicev. Obrtniki? Tudi, zanimivo pa je, da ti bolj cenijo dinar od drugih, da se najbolj pogajajo za ceno.

Priznam, da sem se pred dvema letoma, ko sem se vrnil z dela v Nemčiji, bal, da doma ne bom imel posla. Zdj pa ga niti ne zmorem... Glejte, urejam celo enega izmed franciškanskih samostanov na deželi. Vse naj bi bilo »naj...«

V »Exportdrvu« opozarjajo še na en zanimiv pojav: njihovi kupci kupujejo bolj za gotovino kot v vseh drugih zagrebških blagovnicah. Na posojilo jemljejo — obrtniki.

Mnogi se bojijo, da bi ta vrtoč glava potrošnja prevzela kakovost. Na primer: zlate baročne tapete uporabljajo že v miniaturnih stanovanjih v sodobnih stanovanjskih blokih, kjer pristaja jo kot »sedlo kravi«. A ker se vsi sloji občanov »vzpenjajo za stopničko višje«, tudi drugorazredne trgovine, ki prodajajo kič, prodajajo kič kakor med. Institucije, ki bi svetovale kupcu glede urejanja stanovanja, so šele stvar prihodnosti. Toda ali ni pomembnejše to, da blaginja postaja sedanjost? Neumno pa je trditi, da se človek za vsako ceno želi le pokazati drugim — ker tudi sam uživa v blaginji.

Sodobna garnitura, izdelek TP Martinjak

To pomeni, da dosežemo naravno obnovo sredstev šele po delitvi dohodka oziroma doseženi ostanek dohodka, ki naj bi bil namenjen za vlaganje sredstev v razširjeno reprodukcijo, moramo neobhodno delno usmeriti v nadomestitev sredstev za ohranitev nivoja že dosežene stopnje razvoja podjetja.

2. Izvršena rekonstrukcija je povzročila več novih ekonomskih vprašanj:

— potrebno je zagotoviti sredstva za odplačilo anuitet in za zaloge obratnih sredstev pri povečani proizvodnji,

— potrebno je zagotoviti sredstva za izvrševanje programa razširjene reprodukcije,

— povzročila bo spremembo v sistemu nagrajevanja,

— s povečano proizvodnjo se pojavljajo možnosti večjih rizikov, kar terja tudi ustrezne ukrepe za zagotovitev stabilnosti glede na tržne razmere.

Vsi ti pojavi kažejo na trenutno fiktivnost doseženega dobička, ki lahko povzroči interese po nepravilni delitvi.

3. Predvsem pa je treba ugotoviti, da so razlogi za dopolnitev sistema delitve dohodka v obstoječem sistemu nagrajevanja zapleteni. Tu gre za več vprašanj:

— Dohodkovni sistem se je v praksi že spremenil v sistem obravnavanja kategorij stroškov in dobička. Na tem principu so grajene tudi naše kalkulacije, ki poznajo ceno delovne sile in sistem dobička. Iz tega izhaja, da moramo tudi v našem novem sistemu zagotoviti delavcu osebni dohodek, ki bo rezultat njegovega dela in ki mu bo zagotovljen ne glede na tržne razmere. Posebej pa je potrebno obravnavati osebni dohodek, ki bo rezultat iz uspešnosti poslovanja. Ta del osebnega dohodka bo odvisen od dosežene uspešnosti poslovanja poslovne enote na tržišču.

— V sodobnem tržnem gospodarstvu prihajajo vedno bolj do izraza umske kombinacije in tehnološke izboljšave, ali z drugimi besedami kreativnost strokovnih kadrov, če hočemo dosežati optimalne rezultate.

Analiza gibanja osebnih dohodkov in pomanjkanje strokovnih kadrov kaže, da smo premalo storili za nagrajevanje kreativnosti in vseh področjih. To pomeni, da je potrebno vnesti na tem področju nova spodbudna merila nagrajevanja.

— Postavljena analitična ocena delovnih mest je porušila tedanje prevelike uravnilovske odnose. Danes ugotavljamo, da se v praksi stalno iščejo poti, ki vodijo k enaki uravnilovki, kot smo jo imeli do leta 1967 pred uvedbo analitične ocene. Ker smo prav v času, ko se z investicijo, novimi tehnološkimi postopki in organizacijo spreminjajo zahtevnosti posameznih delovnih mest, je nujno, da istočasno s postavljanjem novih analitičnih ocenitev, korigiramo tudi osnovni razpon in z zmanjšanjem števila razredov omogočimo večjo koncentracijo delavcev enakih kvalitiet v istem razredu.

— V nagrajevanju zaposlenih med poslovnimi enotami je prišlo

do prevelikih disproporcij. Tako smo doslej te disproporce vedno uravnavali po posameznih obdobjih v določenih okvirih, se je ta nujnost uskladitve pojavila tudi letos, ko odstopajo osebni dohodki med poslovnimi enotami v podjetju do 29%.

— Pravilniki o nagrajevanju zaposlenih so preživeli in nujno potrebni sprememb ter določenih medsebojnih uskladitev med poslovnimi enotami.

Iz česa izhajajo vsi ti motivi, ki bodo povzročili spremembe v delitvi dohodka? V našem podjetju nenehno spreminjamo tehniko, tehnologijo, organizacijo itd., kar vse skupaj zagotavlja močan tempo rasti proizvodnje in finančnih rezultatov. Tako stopnja rasti rezultatov pa terja tudi nenehno dopolnjevanje sistemov na področju delitve, ki bodo zagotavljali tako nenehno rast razširjene reprodukcije kot standarda zaposlenih, vendar v določenih medsebojnih razmerjih po poslovnih enotah in razmerjih, ki se bodo vključevale v splošen gospodarski in družbeni razvoj.

In katere bodo bistvene spremembe v formiranju in delitvi osebnih dohodkov? Predvsem je treba pri tem vprašanju najprej ugotoviti, da bo investicijska nalozba povzročila vrsto sprememb v tehnologiji, organizaciji proizvodnje, finančnih rezultatih in finančnih obveznostih podjetja in poslovnih enot ter končno drugačnih finančnih potreb pri vlaganjih v razširjeno reprodukcijo. Vse to pa zahteva, da moramo v skladu z vsemi temi spremembami urejati tudi sisteme formiranja in delitve osebnih dohodkov. To pa pomeni, da gre za kompleks vprašanj, ki jih v kratkem obdobju ne moremo urediti. Tako nas po eni strani izvršene investicije, po drugi pa iz nje izhajajoče možnosti in potrebe, ki zahtevajo določeno obdobje za njihovo obdelavo, silijo v postavitev začasnega sistema sporazumnega določevanja višine osebnih dohodkov po poslovnih enotah. Sistem sporazumnega določevanja osebnih dohodkov naj bi omogočil, da bi bili tudi v prehodnem obdobju osebni dohodki zaposlenih med poslovnimi enotami, med obračunskimi enotami in delovni-

mi mesti medsebojno usklajeni. Čas sporazumnega določevanja osebnih dohodkov naj bi trajal toliko časa, da se postavijo novi sistemi formiranja in delitve osebnih dohodkov in njihov preizkus v praksi. Glede na obseg dela novih sistemov lahko računamo, da bo trajal čas sporazumnega določevanja osebnih dohodkov do pol leta.

Značilnost novega sistema formiranja in delitve osebnih dohodkov je predvsem v ločenem obravnavanju osebnih dohodkov kot cene delovne sile, ki bodo delavcu zagotovljeni glede na njegov delež dela v ceni izdelka in na katerega tržišče, razen v primeru finančne izgube podjetja, ne bo imelo vpliva in osebnih dohodkov, ki bodo rezultat doseženega uspeha poslovne enote na tržišču.

Ta uspešnost plasmaja naših izdelkov na tržišču se bo ugotavljala z mesečnimi finančnimi rezultati poslovne enote, tako da se bo tudi osebni dohodek iz uspešnosti poslovanja ugotavljal in obračunaval mesečno kot posebna postavka v plačilnem izkazu osebnega dohodka delavca.

Izhajajoč iz teh dveh kategorij osebnega dohodka lahko razdelimo delo, ki bo potrebno za postavitev novih sistemov v dva dela:

1. izračun cene delovne sile,
2. izračun osebnega dohodka iz uspešnosti poslovanja.

Izračun cene delovne sile bo obsegal predvsem:

— korekturo analitične ocene delovnih mest (izdelavo novih opisov in analiz zahtev vseh spreminjenih delovnih mest ter novih osnovnih ocenitev, korekturo razponov in zmanjšanje števila razredov),

— korekturo startnih vrednosti točk (uskladitev vrednosti točk po poslovnih enotah in sistem rezervnega sklada osebnih dohodkov, ki bi preprečeval prevelike neskladje v osebnih dohodkih med poslovnimi enotami in izdelki),

— izdelavo normativov časa,

— izdelavo sistema odbitnih točk,

— izdelavo novih meril nagrajevanja z upoštevanjem možnosti vpliva zaposlenih na rezultate poslovanja (večji poudarek kreativnosti dela strokovnih delavcev).

Izračun osebnega dohodka iz uspešnosti poslovanja pa bo obsegal predvsem:

— postavitev realnih odnosov v delitvi: enostavna reprodukcija, sklad rizika, razširjena reprodukcija, razmerja razširjene reprodukcije nasproti osebnim dohodkom iz uspešnosti poslovanja.

— izdelavo sistema obdavčitve osebnih dohodkov, poslovnih enot, ki bi presegali vsklajena razmerja osebnih dohodkov poslovnih enot in osebnih dohodkov širše družbene skupnosti (npr. panoge lesne industrije).

Končno bo potrebno izdelati tudi pravilnike o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, v katerih bodo uzakonjene sistemske rešitve vseh navedenih vprašanj formiranja in delitve osebnih dohodkov.

Vse to so sicer strokovne rešitve formiranja in delitve osebnih dohodkov, o katerih bodo v najkrajšem času spregovorili tudi samoupravni organi podjetja.

D. Mlinar

TP Martinjak pripravlja kompletne sobe za izvoz

Kadri - kadri - kadri

Dosedanja rast BRESTA, tako tehnično tehnološka, organizacijska in proizvodna ob istočasnem razvoju družbeno ekonomskih odnosov od administrativnega vodenja gospodarstva prek reformnih ukrepov do principov tržnega gospodarstva narekuje tudi večjo odgovornost delavcev BRESTA, tako vodilnih kot tudi neposrednih proizvajalcev. To nam vsem nalaga strokovno utemeljene in nekompromisne posege in odločitve, ki naj omogočijo optimalno vključitev Bresta v zapletene tržno gospodarske odnose.

Prav ta odgovornost vseh zaposlenih, predvsem pa vodstveno strokovnih delavcev zahteva drugačen pristop k reševanju kadrovske problematike.

Smo na prelomnici med starim, lahko trdim preživelim socialno personalnim obravnavanjem kadrovske problematike z novim vrednotenjem človeka-delavca, kjer je imperativ strokovnost, sposobnost in delavljivost.

Sledeč logiki napredka znanosti in tehnike ter razvoju Bresta se odpirajo pred nami nove naloge, zahtevnejše od dosedanjih. Tehnološko tehnična obsežna modernizacija Bresta, sodobna organizacija vodenja proizvodnje, uvažanje mehanografske obdelave podatkov, vse to nam omogoča poslovno ekspanzijo ob istočasnem večanju osebnega in družbenega standarda, kot protiutež pa zahteva sistematično strokovno delo nas vseh, kar je pogoj ekonomičnosti in rentabilnosti izkoriščanja sedanje stopnje modernizirane proizvodnje.

Prelomnica med starim in novim je najtežja ovira vsakega razvoja, posebno še, če gre v razvoju za družbeni premik. Zavedali smo se nujnosti sistematičnega strokovnega dela na kadrovskem področju, tako smo v zadnjih letih pripravili vrsto sistemskih predlogov, ki so imeli za cilj obravnavanje človeka-delavca-samoupravljalca ne kot socialnega subjekta, ampak kot element tržnega gospodarjenja.

Tako smo sistemsko rešili sprejem delavcev ter ga dopolnili z načeli pripravnika staža. S sistemom ocenjevanja delavcev na režijskih delovnih mestih smo sledili načelu nagrajevanja po vloženem delu. Starostne probleme smo rešili s sistemom ugodnosti za starejše delavce in podobno.

Na žalost vsi sistemi niso dosegli pričakovanih rezultatov, tako zaradi subjektivnih kot tudi objektivnih vzrokov. Verjetno je eden glavnih vzrokov tudi neorganiziranost in mnogokrat stihijnost dela služb, ki so reševale kadrovske problematiko.

Postavitev organizacijsko funkcionalne kadrovske službe s točno določeno vsebino dela, nalogami in pristojnostmi, bo vsekakor osnova, na kateri bodo strokovni delavci kadrovskega področja lahko obvladovali vse večje zahteve tega resorja. Na nujnost uvedbe take organizacije naj opozorim z nekaj dejstvi, v katerih se pokaže nujnost sistematičnega dela na področju kadrovanja, psihofiziologije dela in izobraževanja.

Lahko trdim, da je Brest: — v vrhu slovenske in jugoslovanske tehnološke opremljenosti,

— da med prvimi pri nas uvažja najsodobnejše organizacijske in poslovne prijeme,

— da ima visokokvalitetno proizvodnjo finalnih izdelkov, usmerjenih predvsem v izvoz.

Se bi lahko našteval različne visoke uvrstitve Bresta, ki so posledica pravilnih strokovnih in poslovnih odločitev.

Pa pogledjmo še, kako stojimo na področju kadrov. Omenil sem že, da imamo vrsto sistemov, ki naj rešujejo kadrovske probleme. To nas uvršča med vodilna podjetja. Zaskrbljujoča pa je kadrovska struktura zaposlenih. Brest je s svojo strokovnostjo, izraženo v kvalifikacijskem multiplikatorju pod republiškim poprečjem za lesno industrijo. Nisem pristaš formalističnega gledanja na strokovnost, ki da je izražena samo s formalistično izobrazbo. Kljub temu pa me podatki o strokovnosti zaposlenih na Brestu, in morajo nas vse, pripraviti k razmišljanju in ukrepanju. Stanje 31. oktobra 1969:

Skupno zaposlenih	1574 delavcev	100,00 %
Visoka strokovna izobrazba	13 delavcev	0,82 %
Višja strokovna izobrazba	18 delavcev	1,14 %
Srednja strokovna izobrazba	77 delavcev	4,98 %
Poklicna šola	283 delavcev	17,98 %
Nepriučeni oziroma ostali	1183 delavcev	75,17 %

Podatki so zanesljivi samo za kategorije visoka, višja in srednja izobrazba. V kategoriji poklicne šole so uvrščeni tudi poklici, ki nimajo poklicne povezave z lesno industrijo, kot so čevljarji, krojači in podobno.

V kategoriji »ostali oziroma nepriučeni« pa so uvrščeni priučeni in nepriučeni delavci.

Taka kadrovska struktura, čeprav izražena v formalni obliki, nas ne more zadovoljiti. Veliki napori zadnjih let na tem področju so nam le delno izboljšali strukturo, predvsem s pridobivanjem novih sodelavcev z visoko in višjo izobrazbo.

Omenjena kadrovska struktura nam je že pred leti, ko smo pri-

pravljali opise in analize delovnih mest za potrebo analitične ocene delovnih mest, pokazala, da brez strokovnosti ni napredka. Zahteva po strokovni izobrazbi v analizah delovnih mest, ki smo jih postavili v začetku leta 1967, nam pokažejo, da je zahtevana strokovnost izražena v kvalifikacijskem multiplikatorju, nad republiškim poprečjem za lesno industrijo. Zahtevana struktura zaposlenih je naslednja:

Skupno zaposlenih	1574 delavcev	100,00 %
Višja in visoka strokovna izobrazba	46 delavcev	2,92 %
Srednja strokovna izobrazba	106 delavcev	6,73 %
Poklicna šola	243 delavcev	15,43 %
Ostali	1179 delavcev	74,92 %

Analize potreb po strokovnih delavcih so pokazale nujnost odprtja lastnih oddelkov TSS — lesni v Cerknici. Poleg teh dijakov (31 v 1. in 20 v 2. letniku), imamo 11 študentov na visokih šolah in 22 študentov na srednjih šolah, 12 delavcev Bresta pa se izredno izobražuje na višjih šolah. Vsi ti posegi nam bodo v perspektivi dali strokovni kader.

Kljub temu pa smo še zelo daleč od predvidene in želene kadrovske zasedbe predvsem z visoko, višjo in srednjo izobrazbo, saj predvidevamo, da bomo ob sedanjem tempu razvoja rabili čez 10 do 15 let vsaj

50 delavcev z visoko izobrazbo
45 delavcev z višjo izobrazbo
160 delavcev s srednjo izobrazbo

Baza v proizvodnji ostaja kljub naporom in navideznim uspehom praktično enaka. Ne moremo se zadovoljiti z občasnimi po večini nesistematičnimi akcijami izobraževanja, ki so ali niso zadele bistva.

V ospredje se nam postavlja zahteva po sistematičnem funkcionalnem izobraževanju vseh zapo-

bravnavana na strokovnem posvetu v Škocjanu v začetku novembra letos, je postavljena groba organizacija na liniji strokovnost—samoupravljanje, prikazana pa je tudi vsebina in delokrog take organizirane kadrovske službe.

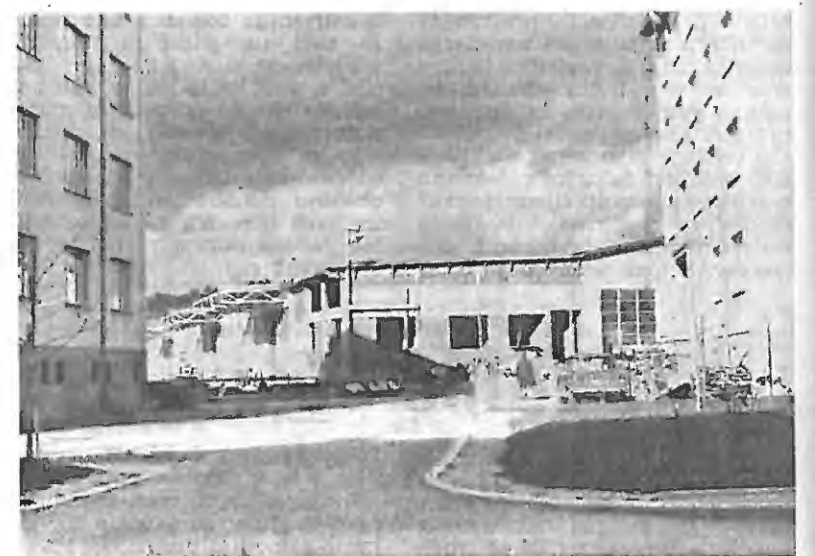
Upoštevajoč naloge kadrovskega področja v pogojih centralizirane strokovnosti, predvsem pa strokovno obravnavanje problematike zaposlenih z vseh vidikov,

mora kadrovska služba organizacijsko združevati strokovnjake—specialiste, ki bodo — samostojno ali teamsko strokovno obvladali naslednja področja dela:

— **kadrovanje**, ki vsebuje kompleks nalog s področja sprejemanja, premeščanja in odpuščanja,

— **psihofiziologijo dela**, ki zajema preučevanje psihičnih in fizioloških zahtev delovnega mesta ter psihičnih in delno tudi psihofizioloških sposobnosti delavcev,

— **izobraževanje delavcev** na vseh stopnjah strokovnosti in vseh oblikah izobraževanja,

Pogled z glavne ceste na novo ambulanto

— **vrednotenje dela**, ki zajema izdelavo predlogov novih in dopolnitev sedanjih osnov nagrajevanja,

— **varstvo pri delu**, ki zajema področje tehnične in požarne varnosti,

— **medicino dela**, ki obsega zdravstveno preventivo in kurativno zaposlenih,

— **kadrovske evidenco**, ki zajema evidentiranje za vse nivoje strokovnosti zaposlenih s posebnim poudarkom na možnosti mehanografske obdelave podatkov.

Tako postavljena organizacija kadrovske službe daje službi pečat strokovnosti ter garancijo funkcionalne povezave s tajništvom ter splošnimi službami poslovnih enot in mehanografskim centrom v skupnih strokovnih službah.

Kadrovska služba je izvajalec kadrovske politike, ki jo sprejemajo centralni organi upravljanja.

Osnova in vsebina delovanja kadrovske službe so potrebe oziroma problematika poslovnih enot. Kadrovska služba na podlagi podatkov, ki jih dobi iz poslovnih enot in mehanografskega centra, ustrezno ukrepa na tistih področjih in primerih, ki so v pristojnosti centralnih organov upravljanja ali službe same, v vseh ostalih primerih pa posreduje poslovnim enotam najugodnejše rešitve primerov v razpravo in sklepanje. V. Harnel

Ambulanta v gradnji

Če bodo napovedi gradbenikov in obrtnikov držale, potem bo januarja prihodnje leto lahko začela delovati nova ambulanta, ki bo ob novem skladišču v Tovarni pohištva Cerknica. Ambulanta bo imela več prostorov. V njej bo čakalnica — hodnik, soba za kartoteko zavarovancev, previjališče, ordinacijska soba, laboratorij in potrebne sanitarije. Prostorji ne bodo veliki, vendar bodo zadovoljili Brestovim potrebam. Oprema za ambulanto je že nabavljena. Lastna ambulanta je dolgoletna želja delavcev, saj so bili do sedaj vezani na ambulanto v Zdravstvenem domu v Cerknici, kjer so morali dolgo čakati, da so prišli na vrsto med množico ostalih zavarovancev in svojcev. Brest je omogočil dr. A. Šmalcu, da se specializira za delo v obratni ambulanti. Tudi to je pridobitev: zdravnik v podjetju! Zdravnik bo poznal delavca, njegovo delo in še druge pogoje, če bo hotel priti stvari do dna. Prepričan sem, da bo zdravstvena raven večja, saj so imele do sedaj vse preventivne akcije svoj pozitiven vpliv.

Mnogi sprašujejo, kdo vse bo hodil v novo ambulanto. Obiskovali jo bodo vsi delavci Bresta, razen delavcev iz TLI Stari trg, medtem ko bodo svojci delavcev še naprej hodili v Zdravstveni dom.

Počakajmo še mesec dni prepričani, da bo vse teklo po napovedih in da bo ambulanta nared v januarju prihodnjega leta.

D. Trotovšek

Kam bi spravil?

Blokovska gradnja sicer lepo napreduje. Vzoredno raste tudi standard in želja za vozilom na štirih kolesih. V novejših blokih je predvidena nekakšna shramba za kolesa. Zaplete se že takrat, ko si posameznik kupi moped ali celo motorno kolo, ki se ne da kar tako prenašati po stopnicah.

Od 94 članov kolektiva, ki stanujejo v blokih v Cerknici, ima kar 19 avtomobilov, 15 mopedov in 70 koles. Od teh imata lastno garažo samo dva. Vsi ostali avtomobilisti pa plačujejo lepe denarce v obliki najemnine.

Vsekakor je nujno potrebno začeti z gradnjo ustreznih cenjenih garaž. Če drugače ne gre, pa s prispevki zainteresiranih posameznikov. Gradnja bi morala biti takšna, da bi bilo mogoče shranjevati v njej vsa vozila. Poseben problem so kolesa, ki jih lastniki naslanjajo na zidove po hodnikih in s tem kvarijo videz, delajo škodo, pa še nepridipravom so dostopna. S. Bogovič

Kombinirana dnevna soba Patricia

Kaj je novega v uvozu

V drugem polletju tega leta so se spremenile carinske stopnje za naslednje uvozne materiale: iverne plošče — zvišanje od 10% na 12%, vezane plošče od 4% na 12%, lesenit plošče od 5% na 12% in orehov furnir od 3% na 12%. Ker mi uvažamo le ameriški oreh, ki ga imamo za eksotični les (v uredbi je napisano samo oreh ne glede s katerega področja), smo se pritožili na Upravo carin v Beogradu s strokovnim dokazilom, da je ameriški orehov furnir eksotični les. Po treh mesecih smo dobili odgovor, da je naša zahteva pravilna. Med tem časom so nam posamezne carinarnice ocarinile ameriški oreh že po višji carinski stopnji 12%. Tako nato smo zahtevali vrnitev preveč zaračunane carine.

Zaradi izredne konjunkturo na evropskem trgu se pojavljajo težave, primanjkuje določenih materialov, dobavnih rokov ne spoštujejo, cene so se občutno zvišale. Italija je na primer letos zvišala cene iveric že štirikrat, in sicer 24 do 30%. Cene tekočega lepila za iverice so narasle za več kot 20%, ker da je to strateška surovina, ki je primanjkuje.

Z revalvacijo nemške marke želijo dobavitelji povišati cene re-promaterialom za okrog 9% ne glede na to, da pri njih izvozniki davek 4% odpade s 1. decembrom. V tem pogledu so storjeni ustrezni ukrepi. Iščejo nove dobavitelje za iste materiale (okovje in drugo). Dosedanji dobavitelji so napovedali za leto 1970 zvišanje cen, zmanjšanje količin in

pogodbe za dobo 3 do 6 mesecev.

Iverice iz Italije bodo do 30% dražje, pogodbene obveznosti za 3 mesece; iverice iz Avstrije do 10% višja cena, veljavnost cen 6 mesecev. Furnirji iz Italije bodo imeli do sedaj najugodnejše cene, npr. ameriški oreh povišanje cene do 10%, furnirane vezane plošče dražje do 10%. Kartonska embalaža za GO iz Avstrije bo dražja za 10% (zaradi natron papirja). Za vse uvozne materiale, kjer bodo cene znatno narasle, potekajo razgovori in iščejo ustrezne rešitve. Največje povpraševanje in zvišanje cen je pri materialih, izdelanih iz lesnih tvoriv. Na osnovi letnih potreb re-promaterialov za leto 1970 bomo ugotovili nihanje uvoznih cen še za ostale materiale. Novo pri uvozu je, da nas banka kot pretežnega izvoznika ostreje nadzira in zahteva dodatna pojasnila.

S. Kerin

Novo skladišče pri Iverki

S postavitvijo nove brusilke v dosedanje skladišče ivernih plošč smo ostali brez potrebnega prostora za skladiščenje lastnih proizvodov, ravno tako pa tudi za vsa tvoriva, ki se kupujejo in uporabljajo v tovarni pohištva v Cerknici.

Dosedanje skladišče bo služilo izključno za odležavanje (kondicioniranje) ivernih plošč pred brušenjem in spravilo plošč v času med grobim in finim brušenjem. Dovoz plošč na brušenje in odvoz v skladišče bo moral opraviti viličar, zaradi česar se potrebuje tudi nekoliko več prostora, vsekakor pa veliko manj truda in časa.

zato, da se plošče ne bodo krivile. Če bomo hoteli uspešno odpremljati naše proizvode, potem bodo morali biti tudi kamioni opremljeni na dnu z nekakimi paletami, da bo viličar lahko naložil ustrezno količino plošč.

Pri ustrezni razporeditvi in dobrem izkoriščanju prostora bomo na površini 760 m² lahko vskladiščili 1000 m³ plošč, dodatnih 200 kub. metrov pa še, če se bodo plošče nad 4 m višine zlagale ročno.

Da je bilo omenjeno skladišče zgrajeno hitro, ravno ne smem trditi, da pa je konstrukcijsko dobro rešeno, je pa res. Na železobetonske stebre postavljeni železni nosilci so pokriti s salonitom.

Skladišče pri Iverki še v času gradnje

Skupna površina novega skladišča je 1280 m². Ker predvidevamo, da bo v približno normalnih razmerah proizvodnje in prodaje potrebno za TPC približno 520 m², bo ostalo za potrebe »Iverke« še 760 m² skladiščne površine. Širina skladišča je sicer neustrezna, ker pa je to podaljšek starega skladišča, se temu nismo mogli izogniti. Neustreznost širine je zaradi dela s stranskim viličarjem, ki zahteva sebi ustrezno širino transportne poti in tako postavitve kop, da lahko vsako naloži in razloži brez dodatnega ročnega dela.

Vse kope v skladišču bodo visoke 4 m, vsaka kopa bo sestavljena iz štirih enakih zložajev po 5 m². Tako razporeditev je nujna zaradi omejene nosilnosti viličarja in maksimalnega prostora dvigalnih naprav pri brusilki in novi formatki. Med vsakim zložajem bo treba postaviti šest moralov, da bo viličar lahko delal in tudi

Namesto opečnega zidu je na lesene morale privita salonitna kritina. Tla so strojno asfaltirana. Tako izdelano skladišče bo suho, kar pa je končno osnovni pogoj za take proizvode.

Že sedaj se pojavljajo vprašanja, če bo skladišče dovolj veliko. Na to vprašanje ne znam točno odgovoriti. Osebo pa želim, da bi bilo premajhno, pa ne zaradi slabe prodaje pri sedanji proizvodnji. Sicer pa mi še nihče rekel, da se ta moja (pa ne samo moja) želja (ne samo želja, ampak naša potreba), ne bo uresničila. Pa tudi sicer mislim, da temu prostoru ne smemo reči skladišče, ampak storiti vsi vse, da bo samo prehodni prostor.

Drugič, kdaj bo to, ne vem, bom mogoče lahko pisal o modernih konstrukcijah, ki bo zagotovila, da bo ta »prehodni prostor« postal premajhen. **Franc Hvala**

Vedno več bolovanih

Že večkrat smo v našem listu objavili analize o bolniškem staležu in o drugih vzrokih odsotnosti z dela. In spet je prav, da opozorimo na vprašanje, ki se vse bolj pojavlja v Tovarni pohištva Cerknice, na vse večjo odsotnost z dela zaradi bolniškega staleža do 30 dni.

Analiza bolniškega staleža do 30 dni za deset letošnjih mesecev kaže, da se je povprečni bolniški stalež mesečno povečal za 110 dni, kar pomeni 8,37% v primeru z bolniškim staležem v januarju ob istem številu zaposlenih.

Ugotovili smo, da je bilo od januarja pa do oktobra letos zaradi bolniškega staleža do 30 dni izgubljenih 54.120 ur. Če pri tem upoštevamo dejstvo, da imamo glede na število zaposlenih dnevo na voljo 5.960 ur, potem ugotovimo, da smo v desetih mesecih izgubili toliko ur, kakor da tovarna devet delovnih dni ne bi obratovala.

Nedvomno moramo pri tem upoštevati slabe delovne pogoje, ki so nastali zaradi prepiha v tovarni v septembru in oktobru ob rekonstrukcijskih delih.

Bolniški stalež do 30 dni je od januarja do oktobra letos takole naraščal:

mesec	Število bolovanih	Število dni	Število ur
januar	92	566	4.528
februar	92	548	4.348
marec	114	656	5.248
april	106	650	5.200
maj	96	612	4.896
juni	109	733	5.864
julij	129	755	6.040
avgust	84	503	4.024
september	133	932	7.456
oktober	131	810	6.480
Skupaj	1.086	6.765	54.120

Zaradi nesreč pri delu je bilo izgubljenih 2.964 ur; bilo je 53 takih primerov. Vidimo, da večjega bolniškega staleža niso povzročile nesreče pri delu, ampak ostala obolenja.

Ne mislimo pa, da iščejo delavci zdravniško pomoč brez vzroka, saj so pri tem tudi materialno prizadeti. Zastaviti je treba vprašanje, ali je zdravljenje uspešno, saj izostanek z dela ni vedno najbolj učinkovito zdravljenje.

Tudi ogled tovarne zdravstvenim delavcem, vsaj nekaterim, ne bi škodoval, saj so delovni pogoji, v katerih delajo delavci, tudi važen element pri odmerjanju staleža.

Ko govorimo o vprašanju bolniškega staleža, se nam zdi čedalje bolj opravičena odločitev naših samoupravnih organov, da bi v podjetju organizirali zdravstveno preventivo in zdravljenje zaposlenih.

J. Klančar

Kako je treba ukrepati?

Dolgotrajno sušno obdobje je onemogočilo normalno obratovanje hidroenergetskega sistema, zato so morala elektrodistribucijska podjetja zmanjšati dobavo električne energije vsem svojim odjemalcem za 25%. Kaj pomeni ta odstotek, lahko samo primerjalno povem, da bi morali zmanjšati dnevni odvzem toka za 800 amperov. To pa je ravno toliko kot ga porabi samo TP Martinjak. Glede na izredno opozorilo distributerja, da bo odklopil dobavo električne energije, če ne bo takoj omejena uporaba električne energije, so odgovorni strokovni kadri na skupnih strokovnih službah našli rešitev v tem, da se v TP Martinjak začasno montira še en generator. Temu je sledil takojšnji dogovor, kako se lotiti dela, da bo generator čimprej dajal manjkajočo energijo. Delavci pogonske službe TP Martinjak so se z vso resnostjo lotili dela ter v podaljšanem delovnem času, ki je marsikdaj trajal tudi po 16 ur, opravili vsa dela, tako da je v dogovorjenem roku generator začel obratovati.

Če ne bi našli take rešitve, potem bi morali po vseh Brestovih tovarnah zmanjšati porabo električne energije, to pa bi pomenilo delno ustavitev proizvodnje, kar bi povzročilo podaljševanje odpremnih rokov za izdelke. Tako bi izgubljali kupce, zmanjšali obseg proizvodnje in verjetno bi nastal tudi presežek delovne sile. Tako pa je Brest izpolnil svoje obveznosti do zahtev distributerja električne energije in hkrati nadaljuje z nezmanjšano proizvodnjo.

F. Tavželj

T. Perovnik

MONTAŽA TP CERKNICA BANJALUKI

Vemo, da je Banjo Luko prizadel katastrofalni potres in da ljudje, ki živijo na tem področju, potrebujejo pomoč za obnovo tega mesta. Montažni oddelk Tovarne pohištva BREST Cerknica je organiziral zbiranje denarnih sredstev za pomoč prizadetim ljudem. Vsak delavec je po svojih možnostih dal 500 do 1.000 S din. Skupno smo nabrali 56.000 S din.

Ta nesreča je nas še posebej prizadela, kajti pri nas v montaži je zaposlena Mira Malis, ki je tam doma. K njej v Cerknico je sedaj prišla njena sestra, kajti njen dom v Banja Luki je uničen. Prav zato se nam zdi, da je humanost še kako nujna in potrebna, saj smo vsi ljudje in ne vemo, kaj nas lahko v življenju doleti. Naše območje je prav tako v nevarnosti, saj je Cerknica na območju sedme potresne stopnje. Star pregovor pravi: če nisi dal skupnosti ničesar, potem tudi ni treba ničesar pričakovati.

V. Šubio

Kako bomo pripravili plan za leto 1970

Da bi natančneje določili svoj prihodnji razvoj in si zastavili cilje, ki naj bi jih dosegli v prihodnjem letu, moramo pred sestavo letnega plana pregledati dosedanje poslovanje in proučiti možnosti za plasiranje naših izdelkov v izvoz in na domačem trgu. Da bi pa bil plan za naslednje leto čimbolj realen, smo izdelali metodologijo za sestavo letnega plana, ki vsebuje podrobna navodila za sestavo posameznih vrst plana. To metodologijo je izdelala računsko-planska služba Skupnih služb in jo poslala vsem odgovornim službam, ki so zadolžene za sodelovanje pri sestavi plana. Značilno za sestavo plana za naslednje leto je upoštevanje novih zmogljivosti, ki smo jih pridobili z rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnje.

Ker se že sedaj pripravljamo na zajemanje in elektronsko obdelavo podatkov, smo v letošnji metodologiji določili zaloge glavnih vrst materiala. Nabavna služba je namreč zadolžena, da določi minimalne in maksimalne zaloge za tiste vrste materiala, ki predstavljajo večjo vrednost in se pojavljajo v velikih količinah.

Ta določitev je nujno potrebna zaradi prej omenjenega razloga, pa tudi zaradi povečanega investicijskega vlaganja, ker bomo ta-

ko lahko najlažje znižali vezavo obratnih sredstev in še sprostili določen del sredstev za prihodnje investiranje. Posebnost plana za leto 1970 je še v tem, da bomo morali izdelati do junija 1970. leta še srednjeročni program razvoja podjetja za obdobje 1971 do 1975. Na to zahtevo opozarjamo že sedaj predvsem zato, da se določena dela ne bi ponavljala, ker je mogoče že ob razčiščevanju postavk letnega plana okvirno določiti cilje prihodnjega razvoja podjetja.

Brest in potrošniški krediti

Da bi povečali prodajo pohištva neposrednim potrošnikom, smo lani julija pričeli našim kupcem dajati potrošniške kredite. Potrošniške kredite dajemo iz namenskih sredstev banke pod splošnimi pogoji. Kredite dajemo brez porokov, toda z obveznim plačilom zavarovalne premije.

Sprva je bilo za potrošniške kredite pri nas zelo malo zanimanja, saj smo v prvih petih mesecih lani dali kredit komaj 16 kupcem. Šele v decembru se je število kreditov povečalo na 20. V prvih mesecih letos se je število kreditov spet zmanjšalo. Z 20. februarjem 1969 je namreč začel veljati odlok, da je treba pri najetju kredita plačati obvezni 20% polog v gotovini, kar je nekoliko zavrlo povpraševanje po potrošniških kreditih. Vendar pa ta zastoj ni bil tako občuten, saj je znano, da v spomladanskih in poletnih mesecih prodaja pohištva znatno pada.

Število potrošniških kreditov je močno naraslo v avgustu in še vedno narašča. Samo v oktobru smo dali 56 kreditov v vrednosti okrog 40 milijonov starih dinarjev. Tudi v tem mesecu je do 20.

novembra najelo kredit že 38 kupcev.

Večje zanimanje za potrošniške kredite izvira predvsem iz sedanjega stanja na tržišču, ko z novim letom pričakujemo nova zakonska določila za stabilizacijo gospodarstva, ki pa bodo nedvomno vplivala tudi na pogoje za dajanje potrošniških kreditov.

Od lanskega julija, ko smo pričeli dajati kredite, do novembra letos smo dali kupcem skupno 290 kreditov; od tega je bilo 55 naših delavcev. Ostali kupci pohištva na kredit so v glavnem iz Ljubljane, prihajajo pa tudi iz drugih krajev Slovenije in tudi iz Beograda in Zagreba. Kupci so različni, taki, ki imajo samo 800,00 N din mesečnih osebnih dohodkov in tudi taki, ki dobijo celo 4.300,00 N din na mesec. Nekateri so brez potrošniških obveznosti, drugi spet jih imajo že toliko, da jim komaj še lahko damo naš kredit.

Odplačevanje mesečnih obrokov potrošniških kreditov teče v glavnem normalno in ob tem nimamo kakšnih posebnih težav.

M. Kebe

Sedite, nezadostno!

Razmišljanje ob prvi ocenjevalni konferenci na oddelkih tehniške šole

Enajstega novembra je učni zbor oddelkov tehniške šole v Cerknici pregledal učne in vzgojne rezultate dijakov 1. in 2. letnika, ki so jih dosegli v prvem konferenčnem obdobju šolskega leta.

Prva konferenca zmeraj pomeni najtežjo preizkušnjo, zato so so razmeroma slabi rezultati delno razumljivi. Vzrokov je več: za dijake prvega letnika je bilo to obdobje prvo srečanje s srednjo šolo: nov učni režim, nove zahteve, novi učitelji, novi predmeti, pri nekaterih prva ločitev od staršev in spremenjeno okolje — z vsem tem se mlad človek sreča naenkrat. Vse to tako vpliva nanj, da se ne smemo čuditi, če se v prvih dneh, pa tudi v prvih tednih in mesecih ne znajde in se ne more prilagoditi toliko novostim hkrati.

Nekateri predmeti pomenijo dijakom 1. letnika kot šestletnemu šolskemu začetniku abeceda. Takšen predmet je na primer konstrukcijsko risanje. Pred novince, ki so bili po sedanjem načinu li-

kovne vzgoje v osnovni šoli vajeni le začetkov umetniškega likovnega izražanja, postavlja konstrukcijsko risanje čisto nove zahteve. To ni le predmet, ki se ga je treba učiti, ampak zahteva vrsto delovnih navad: potrpežljivost, delovno disciplino, vztrajnost in natančnost. Ne posega torej le v območje intelektualnih zmožnosti mladega človeka, čeprav tudi to, ampak še posebno temeljito zaposluje nekatere poteze njegovega značaja. Ne gledena to, da predmet sam nima neposrednih vzgojnih ambicij, v končnem odnosu do dijaka nujno deluje kot močno vzgojno sredstvo. Vzgoja, kot vemo, pa je dolgotrajen proces. Zato so tako pogoste kapitulacije pred tem predmetom na začetku kar razumljive. Odstotek nezadostno ocenjenih je v njem celo večji kot pri umsko najzahtevnejših predmetih, matematiki in fiziki, ki sta, če ocenjujemo po uspehih, na drugem težavnostnem mestu.

Vse to so objektivni razlogi za slab učni uspeh ob prvi ocenjevalni konferenci. Posebno velja to za prvi letnik.

Vendar slab uspeh ni posledica samo teh razlogov. Objektivne razmere lahko premagamo s subjektivno močjo: z delom, z voljo, s študijem, z angažiranjem celotne mlade osebnosti, da bi uspela, da bi prešla ovire, ki niso nepremostljive. Treba se je spoprijeti s težavami. Vdaja je nečastna. Tega pa našim dijakom manjka. Ne vsem, nekaterim je treba priznati, da so se zares trudili, da je njihova osebna zavzetost obvladala vse objektivne težave in so uspeli. Pri večini današnje mlade generacije pa je premalo upornosti in preveč lagodnosti.

Zato so učni rezultati takile:

Prvi letnik šteje 31 dijakov in ima vsega 10 predmetov. Od tega sta si dva nabrala po 7 nezadostnih ocen, eden jih ima 6, pet dijakov »je izdelalo« s 5 nezadostnimi ocenami, eden s tremi, štirje z dvema, deset dijakov pa z eno.

Skupno je torej brez negativne ocene le 8 dijakov, kar pomeni 25,8 %, 74,2 % dijakov pa ni izdelalo prvega četrtletja.

Drugi letnik je za spoznanje boljši, vendar še vedno slabši kot je poprečje na matični šoli v Ljubljani, četudi še zelo slab (37,7 odstotka).

Drugi letnik šteje 20 dijakov in ima 13 predmetov. Izrazito slabih dijakov (s sedmimi, šestimi, peti-

mi in štirimi negativnimi ocenami) v tem razredu ni.

Tri negativne ocene je prislužil en sam, šest dijakov ima po dve nezadostni in prav toliko po eno.

Brez nezadostne ocene je bilo 7 dijakov drugega letnika (35 %), trinajst (65 %) pa jih ni izdelalo.

Odstotek pozitivno ocenjenih v obeh letnikih skupaj za prvo ocenjevalno konferenco je torej komaj 29,4.

Vsekakor se je ob tem vredno zamisliti. Profesorji ne bodo popuščali. Kriteriji se bodo kvečjemu poosttrili, kar je glede na zahteve, ki jih bo delo postavljalo pred tehnike, edino razumljivo.

Vse, kar lahko svetujemo, je: delati, učiti se, študirati!

J. Praprotnik

Drzalna revija zopet pri nas

Od 26. do 29. decembra bo v Ljubljani znova gostovala znana ameriška drzalna revija HOLIDAY ON ICE.

Predstave bodo v hali Tivoli po naslednjem sporedu:

26. in 27. decembra ob 16.30 in 20. uri,

28. decembra ob 14. in 20. uri, 19. decembra ob 16. uri.

Glede na to, da je za to prireditve veliko zanimanja in bo težko dobiti vstopnice za večje skupine, naj poslovne enote naročijo število vstopnic najkasneje do desetega decembra in sporočijo, za kateri dan želijo vstopnice.

Cene vstopnic so: 15, 20, 25, 30 in 35 novih dinarjev.

Ekonomska šola

V tem predavanju bomo opisali ekonomske izraze, s katerimi se srečujemo vsak dan. Njihov pomen je izredno važen za obvladovanje ekonomije.

Vrednost je beseda, ki jo srečamo v vsakdanjem pogovoru. Ta stvar je vredna toliko in toliko. Kaj je v bistvu vrednost?

Vrednost je teoretični izraz za družbene odnose, ki se manifestirajo skozi menjavo predmetov dela med dvema osebam. Ta teoretični izraz bomo obrazložili v naslednjih postavkah.

Vsaka stvar ima določeno uporabno vrednost, se pravi sposobnost, da zadovolji določene potrebe človeka. Stvar — blago ima toliko uporabnih vrednosti, kolikor lahko zadovolji različnih, ljudskih potreb. Več ima družba stvari, ki imajo uporabno vrednost, bogatejša je. Uporabna vrednost je sposobnost in je kot taka nedeljiva od stvari, je pa pogoj vrednosti. Ljudje delajo in s svojim delovanjem na uporabne vrednosti proizvajajo stvari, ki imajo vrednost. Delo je potemtakem tista kategorija, ki določa vrednost, vendar to delo imenujemo abstraktno delo.

Abstraktno delo je delo nasploh ne glede na oblike, v katerih se troši v posameznih proizvodnih procesih. Vendar se nam takoj postavlja vprašanje, kako se določa vrednost, če isti proizvod dela več proizvajalcev. Kaj je potemtakem merilo vrednosti? Vrednost se določa po potrošeni količini družbeno potrebne abstraktnega dela, a to je tisto delo, ki je v normalnih pogojih potrebno za produkcijo določenega proizvoda. Denarni izraz vrednosti je cena.

Potrošeno delo posameznega producenta je individualno delo,

ki je lahko višje od družbeno potrebne (tedaj ta producent dela z izgubo), ali nižje od družbeno potrebne (tedaj producent poleg normalnega dobička pobira še poseben dobiček).

Denar je blago, ki opravlja funkcijo splošnega ekvivalenta. Ko so ljudje proizvajali več, kot so potrebovali, ko so se dejansko specializirali za produkcijo enega izdelka in so presežek tega izdelka nad lastnimi potrebami menjavali za potrebno blago, se pojavila tudi funkcija denarja.

Primer: Čevljar, ki je naredil 10 parov čevljev, jih ni mogel zamenjati v celoto za moko, ker proizvajalec moke ni potreboval toliko parov čevljev. Morala se je pojaviti oblika blaga kot splošnega ekvivalenta (mera vrednosti) in menjalno sredstvo. V začetku je bil denar kot menjalno sredstvo (ker mu je za cilj, da se izvrši menjava blaga med različnimi producenti) v obliki tobaka, pšenice, školjke, železa..., z večanjem delitve dela pa so zaradi specifičnosti in cenenosti osvojili metalni denar, pozneje (zaradi izredne cenenosti) pa še papirnatega. Na denarju, ki je blago, za katerega se da vse kupiti in vse prodati, potrjuje država njegovo vrednost.

V najnovijem času se pojavlja kot oblika denarja še kreditni denar, ki funkcionira prav tako kot papirnat denar (kreditni denar: ček, menica).

Predpisi, ki urejajo denarni tok in oblike denarja, predstavljajo monetarni sistem, a celotna denarna sredstva v obtoku denarni obtok.

(Se nadaljuje)

B. Mišič

Dnevna soba Aleksandra stereo, ki je bila razstavljena na jesenskem beograjskem velesejmu 1969 in je vzbudila med obiskovalci precejšnje zanimanje

Stalnejša ojezeritev Cerkniškega jezera

Pravkar se končujejo gradbena dela na stalnejši ojezeritvi Cerkniškega jezera, zato je prav, da se tudi v krajevnem glasilu spomnimo tega daljnosežnega ukrepa.

Slovenski kras ima burno zgodovino v vsakem oziru. Gospodarsko se je mnogokaj planiralo, a dosti manj ukrepalo. Širši vodnogospodarski ukrepi (npr. akumulacija na Planinskem polju itd.) so predragi in v zadnjem času tudi vedno bolj preneznatni za razne namene (npr. za elektro-gospodarstvo itd.). Zato se skušajo krajevno — skladno s celoto — reševati pereči problemi (npr. vodna oskrba, melioracije, turizem itd.).

Za mnogokje in tudi za Cerkniško jezero so bile v prazgodovinskem in še v zgodovinskem času važnejše voda in ribe, kot pa polje. Plemiči in samostani so da-

jali mašiti ponikve ter so izkoriščali jezero v glavnem za ribarstvo, domačini pa so pobirali ostanke. Šele z odpravo tlačanstva pred dobrimi 100 leti je tudi na samem presihajočem Cerkniškem jezeru začela prevladovati težnja za kmetijstvom in živinorejto, čeprav je kmetijstvo vedno imelo svojo osnovo zunaj jezera. Čistili in zniževali so požiralnike in prekopavali struge, s čimer se je povečala sušnost jezera po prečno od prvotnih 2 na sedanje 3 in pol mesece. Od tega rastna doba od 1 in pol na 2 in pol meseca, kar je pri nadmorski višini 500 m in hladnejšem podnebju premalo za kmetijstvo, a zadostno za shranje ribarstva.

Za Cerkniško jezero so možni popolna osušitev, zadržanje sedanjega presihajočega jezera, ali pa stalna ali vsaj stalnejša ojezeritev. Popolna osušitev tega za-

prtega vodnatega kraškega polja z vodnimi zadrževalniki, regulacijami in rovom proti Unškemu in Planinskemu polju je predraga in negospodarna, sedanje presihajoče jezero je slabo donosno, po raznih preučevanjih je najustrežnejša in najgospodarnejša rešitev stalna ali vsaj stalnejša ojezeritev Cerkniškega jezera, v glavnem za turizem, ribarstvo in druge koristi. Stalna ojezeritev bi bila sicer zaželeno za nesluten razvoj ribarstva, vodnih ptic, rakov itd., za lepoto prirode in turizem, vendar bi bilo po vodnih proračunih za to potrebna poleg ukrepov pri Veliki Karlovi in višjega zajezevanja vode še tesnitev Jamskega zaliva, za popolno ojezeritev tudi v sušnih letih pa celo tesnitev jezerskih ponikv. Vse to pa je gospodarnostno neizvedljivo, povisale bi se tudi najvišje vode in treba bi bilo z

nasipi ščititi vasi, pa tudi bi prenehalo »zaščiteno« presihanje Cerkniškega jezera.

Tako je bilo po obširnih preučitvah, revizijah projektov in strokovnih razpravah odobrena popolnoma varna okrepljena ojezeritev Cerkniškega jezera, v bistvu do sedanjih vsakoletnih velikih voda (kota 550—551 m), z ukrepi pri sistemu Velike Karlovice in brez tesnitve ostalih požiralnikov. S tem se bo dosegalo pri vsakokratnih osušitvah 1 do 2-mesečno časovno podaljšanje jezera, kar je zlasti poleti velike koristi za turizem in ostalo, hkrati pa bo ohranjeno znamenito presihanje Cerkniškega jezera.

Izvedba vsega je po vseh odobrenih projektih in soglasjih naslednja: Mala Karlovica se s kamnom obložena zazida, Velika Karlovica se umaknjeno v notranjost čim bolj neopazno s kamnom ob-

ložena pregradi do kote 551 m (višje bo varnostni preliv), blizu 350 m severneje pa se zgradi nov nižji vtoč na zapornico, ki bo stalno zaprta do višine jezera 550—551 m (popreček prirodnih vsakoletnih ojezeritev) in nad to višino stalno odprta. S tem novim kratkim vtočem v sistem Velike Karlovice se je dosegel 4 m večji padec in nekaj večjo požiralnost vode, kar je potrebno za samo priduševanje poplav, omogoča pa to v vsakem času v primeru drugačnih gospodarskih stališč pove-zavo Stržena z novim vtočem ter pri odprti zapornici preokrenitev ojezeritve v osušitev. Z navedenimi ukrepi se bo torej obstoječe jezero časovno podaljševalo ob vsaki suši za 1 do 2 meseca, ne da bi se pri tem poplave povečevale, možno pa bi bilo tudi obratno, časovno skrajševanje je-

Konec na 7. strani

VTISI Z EKSKURZIJE V MOSKVI

Naslednjega dne smo si na krožni avtobusni poti ogledali moskovske turistične znamenitosti. Videli smo 533 m visok stolp, ki je imel pri zemlji premer 60 metrov. Na tem stolpu je petnadstropna kupola z restavracijskim in kavarniškimi lokali, sredi kupole pa je okrog in okrog balkon, od koder je čudovit razgled po Moskvi in njeni okolici. Na vrhu kupole pa je televizijski oddajnik.

Ogledali smo si tudi številne spomenike sovjetskih pisateljev in drugih znamenitih mož. Spomeniki so grajeni v nadnaravni velikosti. Vsi so iz belega marmora ali brona. Med drugim smo videli tudi spomenik industrijskega delavca in kmetice-žanjice, ki jih navadno vidimo na začetku sovjetskih filmov. Sovjeti niso pozabili tudi na astronave. Postavi-

vili so jim 380 m visok spomenik; Spomenik predstavlja raketo. Leto stoji na podstavku, ki predstavlja dimni steber. Spomenik se imenuje Strela.

Ogledali smo si tudi eno izmed glavnih postaj podzemeljske železnice, ki je po vsem svetu znana, da je najbolj urejena.

Med vožnjo po Moskvi smo videli palače, zgrajene od 17. stoletja naprej. V njih so razne zvezne ustanove do centralnega organa za planiranje, ki je največji in načrtuje vse življenje v Sovjetski zvezi. Ogledali smo si tudi knjižnico, v kateri je nad 35 milijonov knjig v jezikih vseh 115 narodnosti, ki žive v Sovjetski zvezi.

Videli smo tudi univerzo Lomonosova. Vodnica je povedala, da študira na tej univerzi 25.000 študentov, ki imajo vso oskrbo, kino, televizijo, trgovine, telovad-

nice, športna igrišča, bazene, laboratorije z vsem potrebnim.

Od univerze Lomonosova smo se odpeljali na Leninove gore, 50 m nad Moskvo. Od tod je čudovit razgled na središče Moskve. Tu imajo Moskovčani tudi petdesetmetrsko skakalnico. Ker ni dovolj naravne višinske razlike, so morali zgraditi umeten doskok in celoten zalet. Na Leninovih gorah smo lahko videli tudi eno manjših pravoslavnih cerkva, kjer so prav tedaj imeli cerkvene obrede. Cerkev je bila stara, slabo vzdrževana in med obredom zaklenjena. Vodnica nam je povedala, da je takih cerkev v Moskvi veliko, le da so mnoge od njih zapuščene. Ob vrnitvi smo si ogledali zelo veliko kopalnice, ki ima odprti in zaprti bazen. V obeh bazenih pa poleti in pozimi vodo grejejo. Zanimivo je, da je pozimi v odprtem bazenu več kopalcev kot v zaprtem.

Potem smo si ogledali otroško vzgajališče. Tu imajo otroci profesorje, vzgojitelje, reditelje, vodice, stanovanje, hrano, obleko, učilnice, igrišča, bazene, jedilnice, parke, skratka vse. Starši lahko otroka vodijo v to vzgajališče vsak dan in ga na večer vzamejo domov, lahko pa ga pustijo tam ves teden. Cena za celotno oskrbo je sorazmerno nizka. Celomeščna oskrba je 10 rubljev za otroka staršev, ki so dobro situirani, 8 rubljev za otroka staršev iz srednjega sloja. Za otroka socialno šibkih staršev in otroke številnejših družin je cena 5 rubljev ali celo manj.

Ob vrnitvi v hotel Minsk smo si ogledali še eno izmed železniških postaj, na kateri je bilo videti zelo malo prometa. Ob zaključku dnevnega programa nam je vodnica povedala še nešteto statističnih podatkov. Na primer, da je v Moskvi okrog 90.000 osebnih avtomobilov, da je od tega približno 10.000 avtomobilov v zasebnem lastništvu, ostalih 80.000 pa so avtotaksiji v združenem podjetju. Cena za prevožen kilometer z avtotaksijem za eno ali štiri osebe je 10 kopejk. V Moskvi je 32 gledališč in 87 kino dvoran. Med drugim nam je povedala, da je delovni staž za vsakega državljanca 25 let. To velja enako za moške in ženske. V pokopu pa gredo lahko moški, ko dopolnijo 60 let, ženske pa ob 55 letih. Pokojnine znašajo 65 % osnove. Med ostalim nam je tudi povedala, da živi v Moskvi okrog 6,7 milijona Moskovčanov.

J. Kovšca

Del Rdečega trga s Kremljem v Moskvi

Nadaljevanje s 6. strani
zera za 1 do 2 meseca v korist kmetijstva.

Pri predvidenem zadrževanju nižjih voda in pospešenem odvajanju višjih voda Cerkniškega jezera se bodo torej vsakokratno sušnosti Cerkniškega jezera skrajšale za 1 do 2 meseca, brez povečanja poplav, kar je velikega pomena za samo cerkniško krajino in nizvodna področja. Od kmetijstva s Cerkniškega jezera je malo koristi, turizem pa pri suhem zaudarjajočem zemljišču prav v sezonah ni mogoč. Krajina je čudovita in privlačna samo ob istočasnem jezeru, kar bo z omenjenimi ukrepi vsaj delno doseženo (doseganje poprečno letno trajanje jezera 8 in pol meseca se podaljšuje na 10 mesecev). Glede vode se s tem vračamo v razmere pred blizu 100-letnimi melioracijami, s čimer se bodo sčasoma, vsaj delno podobne, vrnila tudi ostale po Valvasorju opisovane starozitnosti (ribe, raki, vodne ptice itd.). Z vsem tem bo možno zajeti vsaj del sezone množičnega turizma, ustvariti pa se bo dalo

tudi nekaj celoletnega turizma, zlasti še po dograditvi bližnje avtoceste prek Unškega polja. Zaradi dalj trajajočega jezera bo v rodovitnejših, toda plitkejših predelih, več vodnega rastlinstva, ki se ga da čistiti in izkoriščati (strelja, gradbeništvo), mnogo bolj pa je zaželeno to rastlinstvo za pestrost krajine, vodne ptice, ribe in rake in po vsem tem za turizem.

Zadrževanje Cerkniškega jezera bo tudi nekoliko zmanjševalo stalnejše poplave na Planinskem polju, neznaten povečanje odtoka (blizu 7 m³/sek) ob največjih poplavah pa bo v glavnem prestrelzal Rakov Škocjan in na Planinskem polju ne bo zaznavnega vpliva. Ta 1 do 2-mesečna zamaknjenja cerkniških voda z moče na sušo pa imajo še širši vodnogospodarski pomen, čeprav pojema-joči, navzdol po Raku, Unici, Bistri, Ljubljani, Savi in Donavi do Djerdapa. Rakov Škocjan s svojimi izviri in potokom in prav tako Unica z Malni vred na Planinskem polju bosta zamaknjena v sušna obdobja imela povečane vode (za do 4 m³/sek), kar bo tu-

di pomembno za ribarstvo in turizem.

Zlasti pa bo koristno delno sezonsko povečanje in kakovostno izboljševanje Ljubljanske (v skrajnosti od 4,5 na 14 m³/sek), kar zaradi raznih potreb Ljubljane in ostalega postaja vedno bolj pereče. Za obstoječo plovo Sisak—Beograd pomeni vsak sezonsko dodani m³/sek vode letno korist blizu 40 milj. S din na leto, pri blizu četrtezonskem bogatenju Save od 0—10 m³/sek je to letna korist blizu 1/4 × 1/2 × 10 m³/sek × 40 milj. S din = 50 milj. S din, ali kapitalizirano blizu 500 milj. S din. Ta korist pa bo s povečevanjem plovo vedno večja, zlasti še s podaljševanjem navzgor do Zagreba in dalje ter s povezovanjem Donave Samac—Vukovar.

Glede energetike bo na hidroelektrarnah Fužine in Vevče pod Ljubljano letno blizu 3 milj. kWh dodatne sezonske (plemenite) elektrike in na Djerdapu 5 mio kWh. Za Slovenijo je to letno korist blizu 3 milj. kWh × 20 S din = 60 milj. S din, ali kapitalizirano blizu 600 milj. S din. Še večja ko-

Gasilec opremljen z najnovejšim dihalnim aparatom

Preizkus nove gasilske opreme v TP Cerknica

Pred nekaj dnevi so gasilci TP Cerknica in TP Martinjak dobili kaj nenavadno gasilsko opremo. V mislih imam tri dihalne aparate, ki jih je podjetje nabavilo s sredstvi za opremo članov civilne zaščite. Novo gasilsko orodje jim bo omogočalo zanesljivo in varno opraviti tudi naloge, ki bi jih sicer brez tveganja svojega življenja in zdravja ne zmogli.

Dihalni aparati, ki so jih dobili, so preprosti in zanesljivi. Slehermi od njih se sestoji iz dveh jeklenk, naplavljenih s higiensko čistim zrakom, dihalne maske, priprave za pritrditev na hrbet in potrebnih armatur kot so: manometer za kontrolo pritiska v jeklenkah, zaporni ventili, ustrezni cevovodi, naprava za opozarjanje, kdaj je treba prenehati z akcijo in misliti na vrnitev itd. Normalna zaloga zraka v jeklenkah od 150 do 200 atm, zadošča za eno uro dihanja. Uporabne so za akcije v zastrupljenem ozračju, zlasti pa se tam, kjer zaradi gostote ali pa specifičnosti plinov ni mogoče uporabljati plinskih mask, za reševanje iz vode itd.

Potreba po nabavi naprav, ki bi ob gašenju ali reševanju varovale gasilce pred strupenimi plini ter jim omogočale zanesljivo opravljanje zastavljenih nalog, se je pojavila zlasti v zadnjem času. Z rekonstrukcijami in dograditvijo tovarn pohištva se je marsikaj spremenilo tudi kar zadeva gašenje morebitnih začetnih požarov. Delovne prostore so povečali, požarne zidove med posameznimi oddelki marsikje podrli ali pa napravili tolikšne prehode, da se jih ob požaru ne da več zapreti itd.

Zato bi dim in strupeni plini skoraj onemogočili gašenje začetnega požara nekje sredi tovarniških objektov ali reševanje že zastrupljenih delavcev, če bi ne bilo dihalnih aparatov. Da je to res, smo videli pri gašenju začetnega požara v lakirnici TP Cerknica pred nekaj meseci. Čeprav je bilo tedaj žarišče požara na nenevarnem mestu ter razmeroma blizu vrat, je dim, ki je prejel kot v eni minuti po začetku požara popolnoma prekril delovne prostore, onemogočil hitro in strokovno gašenje.

Konec na 8. strani

Zima je pred vrati, bo letos kaj bolje s pluzenjem?

Zima nas je lansko leto prese-netila z visokim snegom in zame-ti; po več dni so bile neprevozne nekatere ceste, po katerih se vo-zijo na delo tudi naši delavci. Podjetja, ki skrbijo za vzdrževa-nje cest, niso imela učinkovite mehanizacije. Letos ne bo mnogo bolje. Da bi nam bila vsaj zima naklonjena!

Pri Komunalnem podjetju v Cerknici, ki skrbi za pluzenje na-selij Cerknica, Rakek, cesto Caj-narje—Zilce in vaške poti do na-selij z več kot dvajset hišami, so povedali, da bodo letos čistili sneg z istim strojnimi parkom kot lani. Njihove snežne pluge bosta po-godbeno spet uporabljala KZ Cerknica in Gozdno gospodarstvo Postojna. Prebivalci vasi z več kot 20 hišami bodo za skromno nagra-do pluzili sami z lastnimi plugi na vprežno vleko. Komunalno podjetje je sicer že naročilo 13-tonski hidravlični snežni buldo-žer, dobili pa ga bodo šele za prihodnjo zimo. Obetajo, da bodo z novim buldožerjem čistili celo dostope do turističnih postojank v naši občini.

Lansko zimo smo se razburjali nad nemogočim režimom pluzenja ceste Planina—Prezid. Ljubljan-sko in Koprsko cestno podjetje nikakor nista mogla rešiti čiščenja odseka Unec—Planina. Tudi letos menda ni pričakovati rešitve, saj bodo pluzili Koprčani najprej spet cesto I. reda Postojna—Logatec, šele pozneje se bodo podali na omenjeni odsek.

Na področju Bloške planote bo-sta tako kot lani dva buldožerja cestnega podjetja Ljubljana.

Nekatere ceste v oskrbi Gozd-nega gospodarstva bodo še naprej ostajale večkrat neizpluzene, ker jih podjetje odpira le ob potrebah svoje dejavnosti.

Vzdrževalcev naših cest je torej brez števila, zato ni bojazni za prevoznost cest. Ali pa?! Kaže, da bomo ob zastojih pri prevozih de-lavcev z avtobusi spet kazali drug na drugega.

F. Sterle

rist bi bila po eventualni grad-nji savskih hidroelektrarn Ljub-ljana—Zagreb.

Iz vsega je razvidno, da je že ožje krajevno in še bolj širše kra-jinsko glede lika prirode, ribar-stva, vodnih ptic (rakov), bogati-tve lastnih in nizvodnih sušnih voda, turizma, energetike (na Sa-vi plovbe) itd., zadrževanje voda Cerkniškega jezera koristnejše od osuševanja in s tem povezanega kmetijstva (toda osiromašitve vo-da, ribarstva in prirode).

Vse to spreminjanje Cerkniške-ga jezera in prirode bo 3 leta spremljal in preučeval posebni odbor znanstvenikov Slovenije v okvirju Slovenske akademije zna-nosti in umetnosti v Ljubljani, nakar se bo po vseh teh poizku-sih dokončno odločalo o uprav-ljanju in koriščenju Cerkniškega jezera. O vsem tem bo izdana po-sebna monografija, ki bo hkrati odlična propaganda tega čudo-vitega dela krasa po vsem svetu. dr. inž. Franc Jenko
Zavod za vodno gospodarstvo SRS
Ljubljana

Mladinska konferenca TP Cerknica

Leto se je izteklo in potrebno je bilo, da mladinska organizacija naše tovarne skliče redno letno konferenco. Vodstvo aktiva se je domenilo, da bo to 8. 11. 1969. Po udeležbi je bila konferenca precej revna, vsebinsko pa bogatejša in upajmo tudi uspešna.

Na letni konferenci je bilo ugotovljeno, da je bil mladinski aktiv uspešen v kulturnem in športnem udejstvovanju, v političnem

B. Milek, predsednik mladinske organizacije TP Cerknica

pa ne. Iz poročila predsednika aktiva je bilo razvidno, da je letos mladinski aktiv organiziral kar tri izlete, dva mladinska plesa ter dve zabavni prireditvi, ki sta bili v kulturnem domu v Grahovem.

Mislim, da je potrebno, da so obveščeni tudi drugi člani našega delovnega kolektiva, kaj je sploh letos naredil mladinski aktiv.

Začel bi pri zabavnih prireditvah, ker le tu lahko govorimo o

pravi podpori, da je lahko mladinski aktiv delal. Iz dveh zabavnih prireditev je mladinski aktiv iztržil kar 9.000 N din. Čisti dohodek je bil okrog 5.000 din. Na obeh zabavah so igrali »Stalaktiti«. Iz omenjenega finančnega učinka je razvidno, da sta bili zabavni prireditvi dobro obiskani.

Dva mladinska plesa sta aktivu prinesla še 1.000 N din, od članarine pa se je nabralo 500 N din. Tako je letos mladinski aktiv upravljal z 11.000 N din. Pomagal je z denarno podporo opremiti mladinski ansambel, ta pa se je obvezal, da bo ta denar v najkrajšem času vrnil.

Poleg tega je bil organiziran izlet v Planico, drugi na Veliko Planino in dvodnevni izlet v Begunje na Gorenjskem z ogledom tovarne »Elan« in Bohinjskega kota.

Mladinski aktiv je pomagal pri organizaciji prvomajskih delavskih iger, kjer so člani aktiva tekmovali v streljanju in kegljanju. Prav tako so mladinci sodelovali pri čiščenju kegljišča in okolice.

Na letošnji letni konferenci je mladina sklenila, da je treba začeti delati tudi na političnem področju in sodelovati pri reševanju proizvodnih vprašanj. Mladinski aktiv je sklenil ustanoviti gospodarsko komisijo, ki bo bolj delala s samoupravnimi organi. Ugotovili smo, da ni dovolj, če je mladina le vključena v samoupravni organ, ampak je potrebno, da le-ta posreduje svoje zahteve in želje, o rešitvi pa poroča na mladinskih sestankih. Da bo mladinski aktiv delavnejši in uspešnejši, pa nam obeta že to, da je v novo izvoljenem vodstvu aktiva skoraj polovico mladih tehnikov, ki bodo lahko veliko pripomogli k učinkovitejšemu in kvalitetnejšemu delu vsega aktiva.

J. ŽNIDARŠIČ

Olimpijci Lubejeva, Urbančičeva in Milek so obiskali Brest in si ogledali proizvodnjo

Pred dnevi so nas obiskali voditelji Atletske zveze Slovenije, z njimi pa še olimpijci Marjana Lubejeva, Nataša Urbančičeva in Polde Milek. S predstavniki podjetja so se pogovarjali o reklamah naših proizvodov na atletskih pri-

reditvah. Ogledali so si tudi našo tovarno in naše povišstvo.

Z velikim zanimanjem so si ogledali proizvodni proces, Lubejeva pa se je celo odločila za nakup dnevnice sobe Florida. Med kramljanjem smo slišali, da tega konca Slovenije ne poznajo, razen Mileka, ki večkrat zahaja k sorodnikom v Starem trgu. Tistim, ki se za atletiko ne zanimajo, moram predstaviti trojico naših vrhunskih atletov.

Marjana Lubej je varovanka znanega atletskega strokovnjaka Fedorja Gradišnika iz Celja in je naslednica odlične Drage Stamejčičeve. Teče na 100, 200 in 100 m z ovirami ter tekmuje v peteroboju. Na minuli Olimpiadi v Mehiki je bila zelo solidna, dvajseta v peteroboju.

Nataša Urbančič je Celjanka. Njen življenjski uspeh je 6. mesto v metu kopja na zadnji olimpiadi. Je pravo nasprotje simpatični in mirni Marjani Lubej, saj je nekoliko ekstravagantna, pa tudi bolj temperamentna.

Polde Milek je Kranjčan. Čeprav ni izrazito visoke postave, se lahko pohvali z državnim rekordom v skoku v višino z 213 cm, ki ga deli skupaj s Todosijevićem. Ob ogledu proizvodnih prostorov se je zanimal za vsak stroj in delovno operacijo posebej. Kljub svoji mladosti je nenavadno umirjen in skromen.

Za Brestov obzornik so povedali:

Marjana Lubej:

»Za finale prihodnje Olimpiade, ki bo leta 1972 v Münchnu, bo treba teči na 200 m najmanj 23 sekund. To je tudi moj cilj. Zelo sem presenečena, da je v Cerknici atletski klub, čeprav ni atletskega stadiona. Škoda, da si ne morem ogledati vašega slovitega jezera.«

Marjana je stanovala v Mexiko Cytiju skupaj z Vero Nikolič. Takoj je slutila, da favorizirana Ve-

ra ne bo delala časti ekipi, zato je opozarjala naše vodstvo, naj bo na to pripravljeno. Zanimiva je naslednja podrobnost: Vsi naši časopisi so pisali, da je pred startom vrgla proč zaročenčev prstan, kar pa ni bilo res. Proč je vrgla zapestno uro. Medalje iz Mehike pa so nam namesto nesrečne Vere prinesli skromnejši športniki, pa tudi slovenski športniki so bili zelo uspešni.

Nataša Urbančič:

»Decembra grem spet v Avstralijo, kjer se bom pripravljala na Olimpiado leta 1972. Moj cilj je finale, vendar boljša uvrstitev kot v Mehiki. Presenečena sem nad obsežnostjo proizvodnih prostorov in moderne tehnologije Bresta. Kaj takega v Cerknici res nisem pričakovala. V te kraje se bom še vračala.«

Ko se je naša rekorderka Nataša pred Olimpiado v Mehiki vrnila iz Avstralije, nihče ni verjel v njen večji uspeh, še posebej zaradi zares skromnega rezultata (48 m) na Balkaniadi 1967. leta.

Polde Milek:

»Upam, da bom kljub rednemu študiju (III. letnik strojništva) prišel v jugoslovansko olimpijsko vrsto. Za finale na Olimpiadi bo treba preskočiti 216 cm.

Brest je velika industrija, s ceste ne moreš slutiti obsežnih proizvodnih dvoran in dovršene tehnologije.«

21-letni Milek je na treningu v Mehiki že preskočil 216 cm, uradni del tekmovalja pa se mu je iztekel pri 200 cm. Zanimivo pa je, da praviloma dosega najboljše rezultate prav na tekmah.

Franc Mikec, sekretar Atletske zveze Slovenije:

»Veseli me, da so tudi vrhunski športniki obiskali Cerknico, kjer se poraja novo atletsko žarišče. Ob ustreznih napravah bodo tekačem Ferfili in Jurci ter kopjašu Zalarju, ki so zelo perspektivni in obenem naše mlade olimpijske nade, sledili tudi drugi. Lepo tekmovalno prihodnost napovedujem še dekletom Cimpermanovi, Rudolfovi, Trampuževi in drugim. Zahvaljujem se za lep sprejem in pozdravljam kolektiv, ki je ustvaril podjetje presenetljivega obsega.«

Mladim cerknikiškim atletom, ki ob tako skromnih pogojih ob vodstvu športnega entuziasta Francea Popka posegajo za državnimi dresi, bo v prihodnje treba omogočiti normalno delo.

F. Sterle

NOVO VODSTVO STRELCEV

Četrtega novembra so imeli strelci cerknikiške občine svoj občinski zbor, na katerem so bili poleg delegatov tudi predstavniki JLA z Rakeka, predstavnik oddelka za narodno obrambo občinske skupščine v Cerknici in predstavnik Strelske zveze Slovenije.

V izvršni in nadzorni odbor Občinskega strelskega odbora so bili izvoljeni:

Mitja Jenko, Leon Razdrih, major Alojz Klinkan, poročnik Mile Matijević, Rado Vipotnik, Franc Urbas, Jože Kebe, Štefan Bogovčič, major Ivan Lapajne, Marjan Mekina in Rado Mulc.

Na občnem zboru so sprejeli več sklepov za napredek strelskega športa v cerknikiški občini. Oddelek za narodno obrambo je strelcem zagotovil gmočno in organizacijsko pomoč. Sprejeli so tudi svoj statut.

S. Bogovčič

BRESTOV OBZORNİK — GLASILO KOLEKTIVA BREST CERKNICA — Glavni in odgovorni urednik Danilo Mlinar — Urejuje uredniški odbor: Štefan Bogovčič, Vojko Harmel, Frano Hvala, Tone Kebe, Jože Klančar, Jožica Matičič, Danilo Mlinar, Ivo Štefan, Valentin Šubic, Franc Tavželj, Dušan Trotovšek in Magda Urbanc — Tiska Železniška tiskarna, Ljubljana

Jez je vzdržal, voda pa je odtekla!

Nedavno sem opisoval, kako je Ribiški družini v Cerknici uspelo zadržati vodo na Cerknikiškem jezeru v predelu Rešeto. Danes moram žal priznati, da se voda ni obdržala, čeprav je jez vzdržal pritisk vode. Nekaj deset metrov od jez se je namreč udrila zemlja na površini 6 m² in v pičlih šestih dneh je voda po podzemskih hodnikih izginila v neznano. Ribičjem je uspelo zadržati le toliko vode, da so sušno obdobje preživele ribe, ki so jih ribiči prepeljali iz okoliških predelov, kjer se je jezero že prej posušilo.

Nihče ni mogel misliti, da se bo zemlja udrila prav pred jezerom. Še celo starejši ljudje iz bližnjih vasi ob jezeru so menili, da je gradnja jezusa pomembna in da bo voda le ostala v sušnih obdobjih. Toda vsi

smo se zmotili, kajti narava Cerknikiškega jezera je pokazala svojo zahrbtnost in bo treba v prihodnje dosti bolj skrbno in strokovno reševati ohranjanje vode na jezeru. Kaj bo z jezerom, pa bo pokazala zajezev Karlovice in šele tedaj bodo pravzaprav začeli strokovno analizirati ta zanimivi kraški pojav.

Ribiči menijo, da zasedaj ne bodo več investirali v gradnjo pregrada na jezeru, čakali pa bodo, kaj bo nastalo tedaj, ko odvečne vode ne bodo uhajale skozi Karlovice. Lahko pa trdim, da sredstva za gradnjo jezusa niso bila vržena proč, saj jez glavnim požiralnikom v Rešetu preprečuje, da ne pogoltnejo vseh rib, pa tudi reševanje rib je s tem mnogo olajšano.

F. Tavželj

Iščemo šahovske talente

Predzadnja serija problemov in kombinacij najvztrajnejšim reševalcem tudi tokrat ne bo delala prevelikih težav. Najuspešnejšim je na voljo novih petnajst točk. Rešitev iz zadnje številke Obzor-

nika smo prejeli nekoliko manj kot običajno, vendar je bila večina pravih. Število reševalcev, ki imajo doslej vse pravilne rešitve (35 točk), se je zmanjšalo na dvanajst.

št. 16
4 točke
Črni na potezi
matira v 4. potezi.

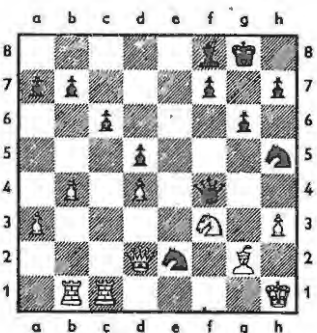

Diagram št. 16

Beli: Kh1, Dd2, Tb1, Tc1, Lg2, Sh2, a3, d4, h3 (10)

Črni: Kg8, Df4, Lf8, Se2, Sh5, a7, b7, c6, d5, f7, g6, h7 (12)

št. 18
4 točke
Črni na potezi
matira v 4. potezi.

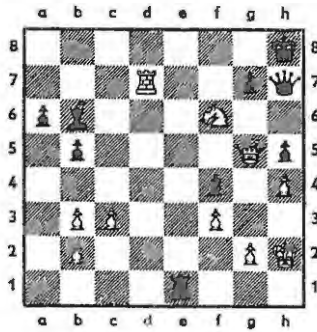

Diagram št. 18:

Beli: Kh2, Dg5, Td7, Sf6, b2, b3, c3, f3, g2, h4 (10)

Črni: Kh8, Dh7, Te1, Lb6, a6, b5, f4, g7, h5 (9)

PRAVILNE REŠITVE IZ ZADNJE ŠTEVILKE OBZORNİKA

Št. 11

1. b6, ab6;
2. c6, bc6;
3. a6 ali
1. ..., cb6;
2. a6, ba6;
3. c6

Št. 12

1. La5, ba5;
2. b6, ab6;
3. a7

Št. 13

1. Dd5+, Kh8
2. Sf7+, Kg8
3. Sh6+, Kh8

št. 17
4 točke
Mat v 4. potezi.

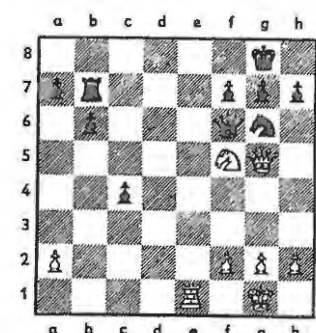

Diagram št. 17

Beli: Kg1, Dg5, Te1, Sf5, a2, f2, g2, h2 (8)

Črni: Kg8, Df6, Tb7, Sg6, a7, b6, c4, f7, g7, h7 (10)

št. 19
3 točke
Kako naj črni dobi, če beli vzame skakača?

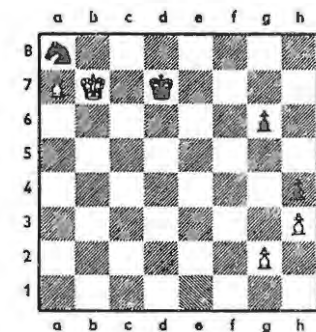

Diagram št. 19:

Beli: Kb7, a7, g2, h3 (4)

Črni: Kd7, Sa8, g6, h4 (4)

4. Dg8+, Tg8;
5. Sf7 mat ali

1. ..., Te6
2. De6+, Kh8
3. Sf7+, Kg8
4. Sd8+, Kh8
5. De8 mat.

Št. 14

1. ..., Sg3
2. Kg3, Le1+
3. Te1, Tb1;

Št. 15

1. ..., Tb1+
2. Kh2, Th3+
3. Kh3, Th1 mat ali
3. gh3: Th1 mat.

I. Štefan

Preizkus gasilske opreme

Nadaljevanje s 7. strani

V takih pogojih so lahko učinkovito posredovali samo gasilci, ki so bili tam že ob samem izbruhu požara, pa še ti so po izpraznitvi ročnih gasilskih aparatov komajda še našli izhod na prosto. Ostali so ob pomanjkanju ustrezne opreme morali gasiti od daleč, pri čemer pa so razumljivo napravili več škode kot korist.

Kako je treba ravnati z dihalnimi aparati, so gasilci TP Cerknica zvedeli na zadnjih gasilskih vajah, na katere smo povabili tudi strokovnjaka za gasilstvo pri podjetju Varnost v Ljubljani. Leto je na našo prošnjo nadrobno razložil tudi ravnanje z ročnimi gasilnimi aparati na kemijsko peno, na prah in CO₂ ter uporabo medmešalcev za zračno peno. Predavanje je bilo nedvomno zelo koristno zlasti za mlajše gasilce, saj mnogi niso vedeli, kako je treba aparate polniti in vzdrževati, kako delujejo, kateri so najbolj uspešni oziroma primerni za gašenje posameznih požarov itd. Vsekakor bomo morali zimski čas, ko običajno ni taktičnih vaj, še večkrat izkoristiti za teoretično usposabljanje, saj smo lahko že večkrat ugotovili, da so naši gasilci ravno na tem področju najšibkejši.

V. Žnidaršič